

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Утвърждавам,

Директор: Христинка Рангелова

Заповед № 1416 -2/15.09.2025г.

Hristinka
Marinova
Rangelova

Digitally signed by
Hristinka Marinova
Rangelova
Date: 2025.09.25
09:04:52 +03'00'

ПРОГРАМНА СИСТЕМА

НА ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩУРЧЕ“ ГРАД ПЛЕВЕН

Програмната система е част от Стратегията на детската градина и подпомага реализирането на основните приоритети и осъществяването на мисията и визията на детската градина.

Програмната система на детска градина „Щурче“ се основава на концепцията, че детето е основна ценност и че всички участници в образователния процес трябва да подчинят професионалната си дейност на хуманизирането на отношението към детето, че детето трябва да бъде поставено в центъра на образователния процес и около него да се създават условия и възможности за развитие на неговите способности.

Педагогическото взаимодействие е насочено към придобиване на съвкупност от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование; утвърждаване на доброжелателно и самоуверено поведение при общуване си с връстници и възрастните.

Интегриране на образователното съдържание по всички образователни направления.

Проследяването на детските постижения е на основание на трите етапа на учебния процес:

- 1) възприемане на информацията,**
- 2) разбиране**
- 3) приложение на информацията в нови непознати ситуации и условия.**

Отношението към родителите, които са отговорни за развитието на потенциала на детето, за да може успешно да се справя в живота, е взаимно уважаващо се, толерантно и подкрепящо.

Програмната система е цялостна концепция за развитието на детето с подходи и форми на педагогическо взаимодействие, подчинени на обща цел на предучилищното образование: полагане на основите за учене през целия живот, като се осигурява физическо, познавателно, езиково, духовно-нравствено, социално, емоционално и творческо развитие на детето, като се отчита значението на играта за детето.

Очаквани резултати при реализиране на програмната система:

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

- постигане целта на образователния процес в предучилищна възраст;
- личностно и общо психично развитие на детето, чрез неговата индивидуална и групово игрова и познавателна дейност;
- компетентно тематично разпределение на съдържанието по образователни направления за всяка възрастова група;
- конкретизиране проследяването на резултатите от предучилищното образование;
- ефективно сътрудничество между детската градина и родителите в процеса на възпитание, социализация и обучение на децата;
- оптимални взаимодействия между детската градина и други педагогически специалисти и институциите, подпомагащи дейностите на детската градина.

I. ПОДХОДИ И ФОРМИ НА ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Творческата реализация на педагогическо взаимодействие в детската ни градина има конкретен израз в използване на широк спектър от подходи и принципи на педагогическо взаимодействие. Педагогическите подходи в условията на предучилищното образование се базират на субект-субектното взаимодействие между педагогическия специалист, детето и родителя. Целта е детето да бъде равностоен партньор на педагога в процеса на педагогическото взаимодействие, действителен субект на своето собствено образование и развитие

Водещ педагогически подход, е, КОМПЕТЕНТНОСТНИЯТ – за прехода от знания към умения и овладяване на ключови компетентности, за нарастващата необходимост от социално и технологично образовани личности. Основните характеристики на компетентностния подход, са:

- интегрирано междупредметно взаимодействие;
- практическа насоченост на обучението;
- ориентиране към резултати;
- прилагане на иновативни подходи и практики;
- за преподаване на взаимносвързани глобални теми и концепции;
- използване на междупредметни връзки при изясняване на понятията, процесите и явленията..

Друг подход, е за **глобалното образование**. Целите му са подчинени на способността на детето:

- Да осъзнае, че ничие мнение за света не е универсално;
- Да различава и уважава различни гледни точки;
- Да признава правото на другия да притежава различно мнение от неговото, на това да не му дава право на отрицание;

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

- Да знае, че всеки носи своя субективен поглед към света и др;

Възрастовият подход е подчинен на целите на хуманизация на педагогическата работа с децата. Неговите развиващи функции се свързват с необходимостта от отчитане на възрастовите особености във физическото и психическо развитие на **детето**.

Информационният подход при педагогическото взаимодействие очертава няколко основни акцента, свързани с организацията на информационното въздействие, със специфичните за възрастта информационни процеси и с развиващия характер на информационното въздействие. Това определя необходимостта от организиране на информационното въздействие на три основни равнища :

А/ информационно въздействие възрастен - дете и връстник - връстник;

Б/ включване на дозирана по тема информация;

В/ усвояване на различни знакови системи (ограмотяване).

Необходимостта от **интегралният подход** е обусловено от отказа на дейностите като самостоятелни структури на програмното съдържание. На тяхно място се създава интегрален образ (картина) на света. Обектите в тази картина са групирани по т. наречените енциклопедични теми.

Ситуационният подход отразява дейностния характер на усвояване на знанията. За целта се използват не само житейски, но и лабораторни (студийни) ситуации, а в отделни случаи и фантазии нереални ситуации.

Съчетаването на интегралния със ситуационния подход дава възможност да се използват по-динамични и по-гъвкави структури на социализация.

Игровият подход се определя от иманентното присъствие на играта в цялостната организация на живота на децата. Прилагането на този подход чрез богато разнообразие от игри е свързано със създаването на своеобразен емоционален комфорт за детската личност.

Личностно-ориентиран подход - Личностната ориентация изисква в детската градина да се осигурят на детето условия за неговия личностен растеж, за интересно и радостно битие. Затова един от най-сложните проблеми е, да се предостави на детето право да бъде самото себе си, а не такова, каквото искат да го видят възрастните. Това изисква зачитане уникалността на личността на всяко дете и идеята е не власт над детето, а неговата защита и създаване на определено пространство за свобода на личността. Детето вече не е обект на възпитателни въздействия, а активен, равнопоставен субект в процеса на педагогическото взаимодействие.

Водещ психологически подход е рефлексивният, който се разгръща в своите четири аспекта: **интелектуален, комуникативен, личностен и кооперативен**. Осъзнаването се разглежда като средство и елемент на отделните аспекти на рефлексията. Детето осъзнава обекти и явления от заобикалящата го действителност. Рефлексивният

подход предполага детето не просто да осъзнае определена информация или част от образователното съдържание, но и да съумее да го приложи в житейска ситуация.

Рефлексивният подход изисква прилагането на интерактивни технологии в основните и допълнителни форми за работа с деца и родители, помощник-възпитатели в условията на конкретната образователна среда, съобразно специфичните условия.

Практическата реализация на посочените подходи се осъществява чрез следните основни принципи: принцип на хуманност, за интегралност и системност, за енциклопедичност и за семиотичност.

Принципът за хуманност определя сътрудничеството като основна възпитателна тактика за общуване с децата. На практика отношението към детето като към равностоеен партньор в условията на общуването отрича манипулативния подход към детската личност и създава условия за проява на по-висока хуманност във възпитателните действия и за "разширяване степента на свобода" на детската личност.

Принципът за интегралност и системност се свързва с даването на обща, интегрална представа за предметите и явленията от заобикалящия детето свят. Затова още на равнището на предварителната организация на познавателното съдържание е необходимо педагогическият специалист да обединява информация от различни направления на човешкото познание.

Принципът за енциклопедичност определя включването на разнообразна информация, разделена в трите основни групи : земя, вода, въздух, които са обособени в следните основни направления : природа, среда, създадена от човека, и социална среда. Тази многостранност на познавателната информация е адекватна на многостранната детска любознателност.

Прилагането на **принципа за семиотичност** осигурява на детето възможности да търси и да намира общото, в някои специфични семиотични системи. От друга страна, усвояването на различни знакови системи облекчава процесите за социализиране на детската личност, създава предпоставки за по-успешно адаптиране към непознатата за детето природна и социална среда.

Основна форма на организацията **е ситуация, която създава възможности за реализиране на по-гъвкав и плавен, по-бърз, скокообразен преход по съдържание, методи и средства за организиране на системата от педагогическо взаимодействие.**

Програмната система включва:

- основни и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие между учителя и детето.

Основна форма на педагогическо взаимодействие е: педагогическата ситуация, която протича под формата на игра и се организира само в учебното време.

Допълнителна форма на педагогическо взаимодействие са: сутрешно раздвижване, дейност по избор, индивидуална работа, творчески игри, занимания по интереси,

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

празници, развлечения, състезания, излети, викторини, подвижни и спортно-подготвителни игри. Организират се с цел надграждане представите, уменията и отношенията на децата.

Когато поради извънредни обстоятелства присъствието във формите на педагогическо взаимодействие в детската градина е преустановено фактически или с акт на компетентен орган, след заповед на министъра на образованието и науката педагогическото взаимодействие в детската градина се осъществява, доколкото и ако е възможно, от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии и с участието на родителите.

Когато поради извънредни обстоятелства присъствието във формите на педагогическо взаимодействие е преустановено фактически или с акт на компетентен орган за отделна група/отделни групи, педагогическото взаимодействие за периода на преустановяването след заповед на директора на детска градина се осъществява, доколкото и ако е възможно, от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии и с участието на родителите. Директорът на детската градина уведомява незабавно началника на РУО за преустановяването, за причините за това, както и за преминаването към педагогическо взаимодействие от разстояние в електронна среда.

Педагогическото взаимодействие от разстояние в електронна среда подпомага придобиването на компетентностите по чл. 28, ал. 2 от Наредба № 5 за предучилищното образование, като използваните ресурси се избират от педагогическите специалисти в съответствие с възрастта на децата.

Продължителността на педагогическото взаимодействие с дете от разстояние в електронна среда се определя от педагогическите специалисти в съответствие с възрастта на децата, но не може да надвишава 30 минути дневно.

Проследяването на постиженията от осъщественото педагогическо взаимодействие от разстояние в електронна среда се извършва чрез наблюдение от страна на педагогическите специалисти и чрез обсъждане с родителите.

В периода на провеждане на педагогическо взаимодействие от разстояние в електронна среда на децата не се пишат отсъствия.

Формите на педагогическо взаимодействие определят приоритетите на общуване между детето, родителя и учителя.

В педагогическата ситуация партниращи функции имат детето и учителят, чрез, и с помощта на родителя и неговите установки за обучение. При използването на формите на педагогическо взаимодействие, детският учител се съобразява със: степента на развитие на децата в групата, възрастови особености, потребности и интереси за постигане на целта – цялостно развитие на детето. Годишният календар е разпределен на

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

учебна година, т.е. учебно време, което е между 15 септември и 31 май и неучебно време, което е между 1 юни и 14 септември.

Същност на *ситуацията* – педагогическата ситуация е основната форма на педагогическо взаимодействие, която протича предимно под формата на игра. Тя се организира само в учебно време, чрез нея се интегрират двата процеса – на възпитание и обучение, съобразени с играта и личният предметно-практическият опит на детето в групата.

Приложение – Ситуацията се използва при реализиране на образователните направления: български език и литература, математика, околна среда, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура.

Разпределение на педагогическите ситуации – Конкретното разпределяне на педагогическите ситуации по образователни направления се осъществява в седмично разпределение, което е разработено по възрастови групи от учителите на конкретната група преди началото на учебната година и се утвърждава от директора на детската градина.

Педагогическата ситуация се състои от четири равнища със свои цел, методи, похвати, средства и резултат.

Цел на **първото равнище** е да се стимулира актуалната установка у детето за извършване на определена познавателна дейност.

Методът е разговор.

Похвати: уточняващи и провокиращи въпроси, чрез които учителят извлича информация от детето за неговите очаквания за деня (или по темата) или за конкретният познавателен обект или явление.

Средства: художествена литература; детски енциклопедии; карта на България и карта на света; карта на национален парк, характерен за региона, в който се намира детската градина. Резултатът е свързан с уточняване от детето на обекта за изучаване и стимулиране на вътрешната мотивация за извършване на определена дейност.

Второто равнище стимулира ориентирането на детето в параметрите на изследвания познавателен обект или явление.

Методът е автодидактична игра. Съществуват различни типове и видове автодидактични игри. Автодидактичната игра се разгръща на четири равнища: упражнение; игрово упражнение с дидактичен компонент; игрово упражнение с игрови компоненти и същинската автодидактична игра.

Похвати: поощрение, указание, самооценка и др.

Средства: подходящи за типа и вида автодидактични игри.

Резултатът е свързан със създаване у детето на ориентировъчна основа към възприемане на конкретния познавателен обект или явление.

Третото равнище се отнася към философията на целеполагането в цялостната педагогическа технология на проблемната педагогическа ситуация. Целта е да се отделят

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

от детето елементите в познавателния обект или явление и целеполагащата единица. Целеполагаща единица е онзи елемент, който носи основното свойство на познавателния обект и без който той не би могъл да съществува в план-екология.

Методи: графично и действено моделиране. Графичното моделиране изяснява формата на познавателния обект, а действеното - съдържанието (значението, семантиката). Учителят работи с определени етапи на графичното моделиране.

Похватите са общодидактични.

Средствата отговарят на потребностите на методите.

Резултатът е свързан с осъзнаване от детето на необходимостта от разглеждане познавателния обект или явление в план - "Природозащитна дейност".

Четвъртото равнище цели осъществяване пренос на знанията от детето за разглеждания познавателен обект или явление. Преносът е съществен елемент на "осъзнаването" като средство и елемент на интелектуалната рефлексия.

Методите са: елементарен опит; словесно-логическа задача; ценностно- нормативна игра; самостоятелна творческа задача; интервю и др.

Похватите съответстват на използвания метод.

Резултатът се отнася към осъзнато конструиране от детето на разглеждания познавателен обект или явление, в план природозащитна дейност.

Допълнителни форми за педагогическо взаимодействие:

Чрез допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се разширяват и усъвършенстват компетентностите на детето по седемте образователни направления.

Допълнителните форми се организират по преценка на учителя в съответствие с интересите и потребностите на децата.

Видове допълнителни форми

Самостоятелни дейности по избор на детето – в зависимост от условията в групата;

Дейности, организирани от детския учител – различни видове игри, състезания, конкурси, екскурзии, лагери, спортни празници, тържества, развлечения, наблюдения на обекти от околната среда.

Приложение:

Провеждат се извън времето на педагогическите ситуации, както в учебното, така също и в неучебното време.

Допълнителни форми използвани в учебно време

Наименование: самостоятелните дейности по избор на детето, дейности, организирани от детския учител, национални програми на МОН, Европейски проекти.

Време за организиране: от 15 септември до 30 май на съответната година.

Приложение: в сутрешни режимни моменти и след следобедния сън.

Допълнителни форми използвани през неучебно време

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Наименование: самостоятелните дейности по избор на детето, дейности, организирани от детския учител.

Време за организиране: от 1 юни до 14 септември на съответната година.

Приложение: в сутрешни режимни моменти и след следобедния сън.

Ателиетата се обособяват по всички теми на познавателното съдържание на програмната система. Те могат да бъдат централни/обща за всички деца от детската градина/ и групови / за децата от конкретна детска група/.

Важни елементи на ателието са: името му, което определя вида на ателието; символът; девиза за децата, посещаващи това ателие; знаме; организацията на педагогическата среда; социалният климат и реализираното познавателно съдържание в него.

Името на ателието може да бъде с два адресата: учител и дете. Децата от групата сами измислят името на ателието, което да отговаря на неговия вид и поставени познавателни задачи.

Девизът е израз на мотивацията на детето за насочване към работа в съответното ателие. Той се измисля от децата с помощта на учителя.

Символът представлява съвкупност от знакове, които символизират вида, името и девиза на ателието. Децата осъществяват различни проекти за символ на ателие, като се избира най-подходящият. Това корелира с образно-схематичното мислене на детето, целеполагащо за неговото екологосъобразно поведение.

Знамето се изработва от децата, учителите и родителите. То може да има различна форма и големина и да бъде изработено от различен материал. Проектира се идеята на символа или той присъства като елемент в него. Цветовете на знамето съответстват на кодираната идея и стимулират установките на детето за участие в конкретното ателие.

Организацията на педагогическата среда може да бъде вътрешна и външна. Вътрешната педагогическа среда определя параметрите на взаимоотношенията: дете-дете; дете-учител; учител-родител; родител-дете.

Развлечението като допълнителна форма на педагогическото взаимодействие създава представата у детето за достатъчната и подредена информация както по отношение глобалността на образа на познавателния обект в дадената тема, чийто емоционален завършек е развлечението, така и по отношение на структурната цялост и практическата реализация на самото развлечение. Аналогично на четвърто ниво в проблемната ситуация и тук се цели осъществяване пренос на знанията, усвоени от детето за познавателния обект и по определената тема от образователното съдържание. Предвид рефлексивния подход като основен психологически подход в развлечението като една от формите на педагогическо взаимодействие преносът е значим компонент от “осъзнаването”.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ФОРМИТЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ:

1. Разпределение на основните форми на педагогическо взаимодействие.

направление	Целодневна организация			
	I възрастова група	II възрастова група	III възрастова група	IV възрастова група
БЕЛ	2	2	3	3
ОС	1	2	2	2
Математика	1	1	2	3
ИИ	2	2	2	2
Музика	2	2	2+1 за IIIa	3
КТ	1	1	2	2
ФК	3	3	3	3
Общ брой:	12-2	13-2	16-2	18-3

2. Часовете по музика в трета „а“ възрастова група „Патиланци“ са завишени с един, поради наличието на деца със СОп и необходимостта от допълнителни музикални занимания.
3. Разпределение на допълнителните форми на педагогическо взаимодействие:

Първа група – 20 допълнителни форми;

Втора група – 19 допълнителни форми;

Трета група – 16 допълнителни форми;

Четвърта група – 15 допълнителни форми.

Във всички възрастови групи ежедневно се работи в ателиетата по групи.
Развлеченията се провеждат най-малко веднъж седмично.

III. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА ВСЯКА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА

Тематичните разпределения са в 36 учебни седмици плюс четири допълнителни седмици за учебното време по възрастови групи, както и ГТР за смесена група, съобразно спецификата на организация на дейността.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

IV. ДНЕВЕН РЕЖИМ

Организация на учебния ден в учебно време от 15.09. до 31.05.

Часови интервал	Основни и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие
07:30 – 08:30 часа	Прием на децата, дейности по избор, дейности, организирани от учителя на групата
08:30 – 08:50 часа	Сутрешна закуска
08:50 – 10:00 часа	Регламентирани педагогически ситуации
10:00 – 10:30 часа	Подкрепителна закуска
10:30 – 12:00 часа	Дейности по избор на децата, дейности организирани от учителя на групата
12:00 – 13:00 часа	Обяд
13:00 – 15:30 часа	Следобеден сън
15:30 - 16:00 часа	Следобедна закуска
16:00 – 17:00 часа	Педагогически ситуации
17:00 – 19:00 часа	Дейности по избор на децата и дейности, организирани от учителите по групи. Изпращане на децата.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
 5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
 e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Организация на дневния режим в неучебно време от 01.06. до 14.09.

Часови интервал	Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие
07:30 – 08:30 часа	Прием на децата, дейности по избор, дейности, организирани от детския учител
08:30 – 09:00 часа	Сутрешна закуска
09:00 – 10:00 часа	Игри, дейности по избор на децата, дейности, организирани от детския учител
10:00 – 10:30 часа	Подкрепителна закуска
10:30 – 12:00 часа	Дейности по избор на децата, дейности, организирани от детския учител
12:00 – 13:00 часа	Обяд
13:00 – 15:30 часа	Следобеден сън
15:30 – 16:00 часа	Следобедна закуска
16:00 – 19:00 часа	Игри, дейности по избор на децата, дейности, организирани от детския учител

V. СЕДМИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СИТУАЦИИ

ПЪРВА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА ЦЕЛОДНЕВНА ОРГАНИЗАЦИЯ

<i>Понеделник</i>	<i>Вторник</i>	<i>Сряда</i>	<i>Четвъртък</i>	<i>Петък</i>
Околен свят	Математика	Български език и литература	Музика	Български език и литература
Изобразително изкуство	Музика	Изобразително изкуство	Конструиране и технологии	Физическа култура
Физическа култура		Физическа култура		

Разпределение на педагогическите ситуации по образователни направления:

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Образователни направления	Брой педагогически ситуации за възрастовата група
Български език и литература	2
Математика	1
Околен свят	1
Изобразително изкуство	2
Музика	2
Конструиране и технологии	1
Физическа култура	3

Продължителността на една педагогическа ситуация, по преценка на учителя е от 15 минути.

ВТОРА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА
ЦЕЛОДНЕВНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Понеделник	Вторник	Сряда	Четвъртък	Петък
Околен свят	Конструиране и технологии	Български език и литература	Математика	Български език и литература
Изобразително изкуство	Музика	Околен свят	Музика	Изобразително изкуство
Физическа култура		Физическа култура		Физическа култура

Разпределение на педагогическите ситуации по образователни направления:

Образователни направления	Брой педагогически ситуации за възрастовата група
Български език и литература	2
Математика	1
Околен свят	2
Изобразително изкуство	2
Музика	2
Конструиране и технологии	1
Физическа култура	3

Продължителността на една педагогическа ситуация, по преценка на учителя е от 15 до 20 минути.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
 5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
 e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

ТРЕТА РАЗНОВЪЗРАСТОВА ГРУПА ЦЕЛОДНЕВНА ОРГАНИЗАЦИЯ

<i>Понеделник</i>	<i>Вторник</i>	<i>Сряда</i>	<i>Четвъртък</i>	<i>Петък</i>
Околен свят	Математика	Български език и литература	Математика	Български език и литература
Български език и литература	Конструирание и технологии	Изобразително изкуство	Музика	Изобразително изкуство
	Музика	Околен свят	Конструирание и технологии	
Физическа култура		Музика за трета „а“ възрастова група	Физическа култура	Физическа култура

Разпределение на педагогическите ситуации по образователни направления:

<i>Образователни направления</i>	<i>Брой педагогически ситуации за възрастовата група</i>
Български език и литература	3
Математика	2
Околен свят	2
Изобразително изкуство	2
Музика	2 +1 за трета „а“ група
Конструирание и технологии	2
Физическа култура	3

Продължителността на една педагогическа ситуация, по преценка на учителя е до 25 минути.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
 5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
 e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

ЧЕТВЪРТА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА
ЦЕЛОДНЕВНА ОРГАНИЗАЦИЯ

<i>Понеделник</i>	<i>Вторник</i>	<i>Сряда</i>	<i>Четвъртък</i>	<i>Петък</i>
Околен свят	Математика	Околен свят	Математика	Български език и литература
Изобразително изкуство	Музика	Конструирание и технологии	Музика	Физическа култура
Български език и литература	Физическа култура	Български език и литература	Физическа култура	Изобразително изкуство
	Конструирание и технологии	Музика	Математика	

Разпределение на педагогическите ситуации по образователни направления:

<i>Образователни направления</i>	<i>Брой педагогически ситуации за възрастовата група</i>
Български език и литература	3
Математика	3
Околен свят	2
Изобразително изкуство	2
Музика	3
Конструирание и технологии	2
Физическа култура	3

Продължителността на една педагогическа ситуация, по преценка на учителя е от 25 до 30 минути.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
 5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
 e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

РАЗНОВЪЗРАСТОВА ГРУПА ЦЕЛОДНЕВНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Легенда : черен цвят 4-5 годишни, червен цвят 6-7 годишни

Понеделник	Вторник	Сряда	Четвъртък	Петък
Околен свят Околен свят	Български език и литература Математика	Конструирание и технологии Конструирание и техноологии	Математика Математика	Български език и литература Български език и литература
Изобразително изкуство Изобразително изкуство	Музика Музика	Физическа култура	Музика Музика	Изобразително изкуство Изобразително изкуство
БЕЛ	Физическа култура Физическа култура	Околен свят БЕЛ	Физическа култура Физическа култура	Физическа култура
Конструирание и техноологии	Математика	Изобразително изкуство	БЕЛ	Музика

Разпределение на педагогическите ситуации по образователни направления:

Образователни направления	Брой педагогически ситуации за възрастовата група	
Български език и литература	2	4
Математика	1	3
Околен свят	2	2
Изобразително изкуство	2	3
Музика	2	3
Конструирание и технологии	1	2
Физическа култура	3	3

Образователни направления	Брой педагогически ситуации за възрастовата група	
Български език и литература	2	4
Математика	1	3
Околен свят	2	2
Изобразително изкуство	2	3
Музика	2	3
Конструиране и технологии	1	2
Физическа култура	3	3

Продължителността на една педагогическата ситуация по преценка на учителя, е според възрастта

VI. ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРОГРАМИ

ПРОГРАМА ПО ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

Въведение

Екологичното образование намира все повече място в образователния процес. Изготвянето на настоящата програма за екологично образование е инструмент за привличане на децата в опазването на околната среда. Въвеждането на екологичната програма още в предучилищна възраст дава възможност за индивидуални изяви на децата, пълноценно общуване с природата и емоционална удовлетвореност от възприятията за заобикалящата ги природна среда. Част от програмата систематизира и обогатява знанията за живата и неживата природа, осмисля ролята на човека за опазването на околната среда, стимулира към екологично съзнание и дейно участие в опазването на природата и ресурсите.

Визия

„Земята е наш общ дом“ – всички ние, заедно можем да съхраним планетата, като пестим енергията и природните ресурси, които използваме в ежедневието си. Отговорността към съдбата на природата се възпитава, а детството е най-подходящо начало за трайно възпитаване на отговорност към околната среда.

Цели на програмата

1. Основната цел на настоящата програма е емоционално ангажиране на децата с проблемите на екологията и възпитание на дълг и отговорност към природата. В този

аспект главната цел включва четири подцели – екологични култура, знания, мислене и поведение.

2. Специфични цели:

- 2.1. Повишаване на знанията за неживата и живата природа (биоразнообразието) и изграждане на екологичната култура и природозащитното поведение у децата.
- 2.2. Създаване на подходящи условия за активизиране на познавателната дейност на деца с екологична насоченост.
- 2.3. Изграждане на любознателност и любов към природата у децата.
- 2.4. Интерактивно учене чрез действия, занимания и преживяване в естествена природна среда.

Повишаване и обогатяване на знанията и уменията за опазване на природната среда и устойчив начин на живот е осъществимо чрез прилагане на нетрадиционни интерактивни методи на обучение на подрастващите.

3. Същност и особености на програмата

Екологичната култура е системно, многокомпонентно образование. Конституиращи елементи в нейната структура, които може да се разглеждат като ориентири, определящи целите, задачите, съдържанието и ефективността на образователната дейност, са:

- 3.1. Екологична грамотност – основата на екологичната култура, върху която тя се формира при отчитане на възрастовите, индивидуалните, националните и други особености. Свързва се с овладяване на знания (факти, представи, понятия, закономерности), умения, символи, правила и норми в сферата на общуването и поведението.
- 3.2. Екологична компетентност – особена организация на предметно специфичните знания, позволяваща вземане на ефективни решения, реално и целесъобразно използване на знанията при решаване на проблеми, т.е. включване на знанията в жизнената практика.
- 3.3. Ценностни отношения и ценностни ориентации – определят ценностно-смысловия аспект на екологичната култура – система от личностно значими и ценни убеждения, позиции, отношения при взаимодействие с природата. За разлика от нормата, ценността предполага избор, поради което при ситуации, изискващи избор, най-ярко се проявяват характеристики, отнасящи се към ценностно-смысловия компонент на човешката култура.
- 3.4. Рефлексия – механизмът на рефлексията позволява на субекта да отреагира на своите действия и възможности за овладяване на екологична култура, да осъзнае себе си като променяща се личност, като субект на дейност и отношения.
- 3.5. Творчество – обект на творчество може да бъдат символи, постъпки и отношения, ценности и убеждения. Реализирането на откривателски проекти (колекции, албуми,

хербарии и др.) насочва към преработка на опит и информация. В процеса на творческо търсене детето прави открития, които макар и само субективно значими го правят творец.

Включването на детето в достъпна практико-изследователска дейност, насочена към преобразуване на действителността, е важно условие за изграждане на положително емоционално-оценъчно отношение към природния свят, което е предпоставка за формиране основите на екологична култура в предучилищна възраст. Актуалността на този проблем за теорията и практиката на предучилищното образование налага като перспективна изследователска цел конструирането и апробирането на динамична система от форми и методи на взаимодействие със средата за овладяване и усъвършенстване на познавателни стратегии при съхраняване и стимулиране проявите на въображение и творчество.

Формирането на екологична култура е сложен и продължителен процес. Неговата ефективност зависи от това той да бъде реализиран чрез интегриране на различни образователни акценти и извеждан като приоритет в различни режимни моменти. Подходящи организационни форми са игровите, игрово-познавателните, обучаващите, практическите и практико-познавателните педагогически ситуации, комбинирани в програмата за екологично образование.

Единството и спецификата на включените в програмата практически знания и умения дават възможност за приложение на наученото и усвоеното при формиране на позитивно гражданско отношение към природата и лична отговорност към опазване на околната среда като цяло. В учебната програма са предвидени и заложени необходимите теми (модули) за придобиване на по-задълбочени знания и умения, свързани с принципите на устойчивото развитие, опазването на околната среда и защита на природата.

Програмата цели да даде по най-атрактивен и достъпен начин знания и умения за природните красоти и богатства и да формира отношение към тяхното опазване и защита.

4. Учебно съдържание (ядра) и очаквани резултати

Учебното съдържание е интегрирано в две основни ядра, въз основа на които са разработени девет тематични модула. Това осигурява единство на основните цели на програмата, а учебното съдържание е насочено към формиране на практически знания и умения, свързани с изучаване на природата, наблюдение на природата и природните процеси, природосъобразен и здравословен начин на живот, екологично възпитание и природозащитна култура.

Ефективното ориентиране на децата в природния свят се постига чрез прилагане на целесъобразна система от методи на педагогическо взаимодействие, която гарантира съвместна дейност на възрастни и деца в условията на групово сътрудничество с динамична промяна в позициите на участващите субекти. Системата включва методи на педагогическо взаимодействие от различни групи (предметно-оперативни, практико-

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

изпробващи, информационно-познавателни, игрово-преобразуващи), които изпълняват специфични функции при ориентирането в света.

Чрез целенасочено разглеждане на природни обекти и предмети се постига изиявяване на значими и интересни за детето техни признаци и свойства. По този начин се подготвя разумен, балансиран и силно емоционално обогатен обем от представи за заобикалящия природен свят. На тази основа се формират умения за обследване – пряко и косвено, чрез които детето усъвършенства възприятия и представи за сетивно възприемани признаци и свойства, за морфологични и функционални особености на обекти от живата природа, при което осъзнава техните жизнени потребности.

Важно средство за формиране на екологична култура е наблюдението – краткотрайно, системно и с повторно раздаден материал. Чрез демонстрация на картини, диапозитиви и видеофилми се осигурява селективно представяне на материали, които илюстрират различни състояния на природни обекти и промените в тях. На тази основа се систематизират, обобщават и усъвършенстват представите на децата за нагледно представени признаци, връзки и отношения. Осъзнаването на достъпни причинни връзки в природната среда и съответстващите признаци, проявяващи се при промяна на условията, в които съществуват предметите или обектите, се реализира чрез системно включване на децата в експериментирание или елементарни опити.

Чрез програмата за екологично образование на деца се утвърждават за използване модели и моделиране – предметно, предметно-схематично и графично се постига интензивно развитие на детската мисловна дейност, овладяване на устойчиви способности за опознаване на съществени и характерни свойства, отношения, връзки, зависимости на предмети, обекти, явления и събития от околната среда.

Информационно-познавателното разширяване и уточняване на опита във вербален план се реализира чрез беседата. Тя съдейства за оценяване на етични представи и норми, регулиращи поведението на детето в средата. Подходящи са разказът и четенето на художествена литература, чрез които се създава интерес към красотата на родната природа, възпитава се положително емоционално-оценъчно отношение към природни обекти, готовност за природосъобразно поведение и адекватни форми на общуване.

Най-обхватното и универсално средство за развитие на детето в предучилищна възраст е играта (инсценировки, етюди, игри с правила). Тя съдейства за изпробване и

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

изразяване на различни стратегии, за структуриране на знанията и уменията, за обединяване на представи и изграждане на сложната и балансирана картина на света.

В организираните форми на педагогическо взаимодействие, насочено към ориентиране в природния свят и околната среда, може да се използва комплект нагледни дидактични материали:

1. предмети от природата – плодове, семена, листа, клонки, цветя, миди, раковини и т.н.;
2. изображения на природни предмети и обекти, моделирани от различни материали (хартия, картон, пластмаса и др.);
3. графични и схематични материали – модели, схеми, рисунки, знаци, схематични лабиринти и др.;
4. уреди и предмети – лупа, термометър, ветропоказател, магнити, микроскоп, везни и др.;
5. други – магнитна дъска; игрови сюжетни и дидактични картони; маса за реализиране на опити и експерименти; картички с нарисувани природни обекти и предмети; материали, необходими за самостоятелна практико-изследователска дейност; камъчета; семена; подправки; полезни растения и илки; буркани; чаши; сламки; балони; макети и модели на природни обекти и местности; изображения на животни и растения и др.

Крайният резултат на програмата е създаване, развитие и практическо приложение на специализирано обучение по екология, природозащита и устойчиво развитие чрез широко привличане и участие на децата.

5. Ядра на учебното съдържание:

- 5.1. Образование за устойчиво развитие.
- 5.2. Образование за околна среда.
- 5.3. Образование за защита на природата.

IV. Теми (модули)

Програмата за екологично образование има 9 броя тематични модули – теми, с основна насоченост към децата от предучилищна възраст в детските градини. В три от

модулите (флора, фауна и управление на отпадъците) е залегнало обогатяване на знанията на децата в предучилищна възраст чрез тематични подмодули.

Обособени са следните тематични модули:

Тематичен модул 1: „Природни ресурси“.

Тематичен модул 2: „Качеството на атмосферния въздух“.

Тематичен модул 3: „Правилно използване на водните ресурси“.

Тематичен модул 4: „Флора“.

Тематичен модул 5: „Фауна“.

Тематичен модул 6: „Защитени територии“.

Тематичен модул 7: „Интегрирано управление на отпадъците“.

Тематичен модул 8: „Какво е природа и как да я защитаваме“.

Тематичен модул 9: „Защита на горите и горските екосистеми“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 1: „ПРИРОДНИ РЕСУРСИ“

1. Ядро – Образование за устойчиво развитие

Устойчивото развитие е развитието, което задоволява нуждите на настоящето, без да застрашава възможностите на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди. Образование за устойчиво развитие е образование за личностно и социално развитие, което включва екологичните, социалните (социално-политическите и социално-културните) и икономическите измерения на развитието. Интегрира природозащитното, екологичното, здравното и гражданското образование в едно цяло. То е образование за взаимоотношенията в нашия „общ дом на живота“. Образованието за устойчиво развитие поставя акцент върху самия живот във взаимодействието между природа и култура.

2. Очаквани резултати:

- 2.1. Запознаване с възможностите за устойчиво използване на природните ресурси.
- 2.2. Запознаване на децата с взаимоотношението „Човек – природа“.
- 2.3. Запознаване с природните ресурси и правилата за събирането им от природата (билки, гъби, горски плодове и т.н.).
- 2.4. Повишаване на екологичното възпитание и природозащитна култура на децата.

3. Понятия (термини), предвидени за овладяване – природен ресурс, околна среда, устойчиво развитие, подземни богатства, опазване на природните ресурси, резерват,

защитена местност, защитена територия, защитена зона, екологична култура, правила за поведение в защитените територии.

4. Дейности

4.1. Дейности на закрито:

- а) изнасяне на открити уроци, съобразно възрастовата група;
- б) прожекции на видео и филми;
- в) мултимедийни презентации;
- г) разиграване на интерактивни екологични игри и ситуации.

4.2. Дейности на открито сред природата – по интерактивни еко пътеки, на територията на природните забележителности и защитените местности:

- а) провеждане на ситуации сред природата: описание на защитената територия, цели на обявяване, режим на дейности, ролеви игри, викторини.

Б) интерпретативна беседа с децата:

- инициатива „22 април – Световен ден на Земята“;
- инициатива „5 юни – Международен ден за опазване на околната среда“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 2: „КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ“

1. Очаквани резултати:

- 1.1. Запознаване с източниците на замърсяване на атмосферния въздух.
- 1.2. Запознаване с възможностите за опазване чистотата на атмосферния въздух.
- 1.3. Повишаване на екологичното възпитание и природозащитна култура на децата.

2. Понятия (термини) – атмосферен въздух, естествени източници на замърсяване, антропогенни източници на замърсяване.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 3: „ПРАВИЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ“

1. Очаквани резултати:

- 1.1. Запознаване на децата с част от водното богатство, като елемент на неживата природа – „За водните ресурси и тяхното значение“.
 - 1.2. Запознаване с водните проблеми на нашия век (недостига на питейна вода в световен мащаб и правилното използване на водните ресурси).
 - 1.3. Повишаване на екологичните знания и природозащитната култура на децата.
- #### 2. Понятия (термини) – водни ресурси, езеро, река, море, водопад, язовир, воден басейн, околна среда, устойчиво развитие, замърсяване на водите, индустрия, опазване на водите,

санитарно-охранителна зона, резерват, Национален парк, Природен парк, екологична култура.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 4: „ФЛОРА“

1. Очаквани резултати:

1.1. Запознаване на децата с особеностите и разпространението на растителните видове.

1.2. Формиране на умение за разпознаване на различни видове растения (лечебни, редки, защитени, ендемични), гъби, мъхове и лишей.

2. Понятия (термини) – тревисти растения, храсти, дървета и дървесни видове, лечебни растения (билки), гъби, сладководни водорасли, лишей и мъхове, местообитание, популация, резерват, Национален парк, Природен парк, Червена книга.

3. Практическо занятие – покръване на бобени зърна във влажен памук.

4. Примерни теми за педагогически ситуации:

4.1. Тема № 1 „Есента ни подари. Работа с природен календар“

Колко много плодове и семена – обследване на различни семена, на части от растения (стебло на царевица, царевичен кочан, царевична шума, царевична коса), обследване в равнителен план (стебло на царевица, стебло на пшеницата, царевичен кочан и бобова шушулка).

Моделиране – кукли от царевична шума, цветя и животни от царевични кочани и семена; низане на семена, изработване на пана от сламки и семена.

Игри – „Избрах си плод“, „Чие е семенцето?“, „Стрелба в мишена“, колекции от семена (на житни, бобови и др. растения); хербарии.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Есен“.

4.2. Тема № 2 „Есенни цветя. Работа с природен календар. Луковици в саксия“

Откриване и разглеждане на тематичен снимков материал; ориентиране в биологичното разнообразие – сравняване на цветя от един и същи вид, от различни видове; засаждане на луковици.

Игри: „Приличат си“, „Различават се“, „Избрах си цвете“, игри за класификация, рисуване на есенни цветя; икебана.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Есен“.

4.3. Тема № 3 „Есен в гората. Работа с природен календар. Есента рисува с боички“

Разходка в парка, наблюдение, есенни багри, листопад, откриване на природни материали с причудливи форми, събиране на листа и плодове.

Игри: „Малки следотърсачи“, „Кой ще запомни повече?“, „Запомни, иди, намери“, „Хвърлям намирам“; Обучаващи игри – промените в сезоните, „Плод/листо на кое дърво съм?“, „Приличат си“, „Различават се“.

Работа по проект „В царството на годишните сезони“.

4.4. Тема № 4 „Зелени приятели през зимата. Работа с природен календар. Как расте твоето цвете?“

Наблюдение – развитие на луковица, непродуктивно наблюдение – клонки; елементарни опити – влияние на природните фактори върху растежа и развитието на растенията; практическа дейност – грижи за стайните растения; игри за откриване на причини и следствия, за изказване на прогностични разсъждения.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Зима.“

4.5. Тема № 5 „В света на растенията. Работа с природен календар. Дърво, храст или трева – разглеждане на детски енциклопедии“

Наблюдение – растения в близката среда, развитие на засадени луковици.

Игри: „Запомни, иди, открий“, „Намери същото“, „Моето любимо растение“, „Как расте твоето цвете?“.

4.6. Тема № 6 „Пролет, здравей“

Телеграма до пролетта – системно наблюдение развитието на луковици; репродуктивно наблюдение развитието на дървета, храсти и треви в близката среда.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 5: „ФАУНА“

1. Очаквани резултати:

1.1. Запознаване на децата с особеностите, разпространението и биологията на животинските видове.

1.2. Формиране на умение за разпознаване на различни групи животни (бозайници, птици, влечуги, риби, насекоми).

1.3. Разпознаване на основни животински видове.

1.4. Разширяване познанията за живата природа.

1.5. Повишаване на екологичните знания на децата.

2. Понятия (термини): фауна, безгръбначни животни (мекотели, насекоми, ракообразни, червеи и др.), гръбначни животни (бозайници, птици, земноводни, влечуги, риби), диви

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

животни, систематика, опазване и защита, местообитание, популация, ареал, резерват, Национален парк, Природен парк, Червена книга.

3. Дейности:

3.1. Дейности на закрито в детската градина:

- а) изнасяне на открити педагогически ситуации;
- б) прожекции на филми;
- в) мултимедийни презентации.

4. Примерни теми за педагогически ситуации:

4.1. Тема № 1 „Сбогом птички лекокрили. Работа с природен календар“

На добър път – разходка, наблюдение – подготовка на птиците за мигриране (събират се на ята, летят на ята); скриване на насекоми; събиране на пера и подреждане на колекция. Игри – „На коя птица е перото?“; изказване на прогностични разсъждения „Какво ще се случи, ако някоя птица не успее да отлети на юг“; игри за класификация; изобразителни игри.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Есен“.

4.2. Тема № 2 „Къде живеят животните? Работа с природен календар“

Животните имат домове – наблюдения: поведение на животни в близката среда.

Откриване на временни и постоянни убежища; събиране и подреждане на тематичен снимков материал.

Игри: „Познай животното“, „Назови групата“, „Търся другата част“; обучаващи игри; игри с правила: „Приличат си“, „Различават се“; игри за класификация, нагледно моделиране – „Къде живеят животните“.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Есен“.

4.3. Тема № 3 „Дивите животни през зимата. Работа с природен календар“

Малки следотърсачи – наблюдение: поведение на животни от близката среда.

Игри – „Малки следотърсачи“, „Познай по следите“; обучаващи игри: „Подреди и назови“.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Зима“.

4.4. Тема № 4 „И отново с пролетта идва в родните места. Работа с природен календар“

Добре дошли! – наблюдение поведението на прелетните птици. Практическа дейност – поставяне на материали за построяване на гнезда и др.

4.5. Тема № 5 „В зоологическата градина. Работа с природен календар. Коя е тяхната родина?“

Прожекция на детски филми. Разглеждане и подреждане на тематичен снимков материал.

Игри за дорисуване, сравняване, класификация и моделиране.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“.

4.6. Тема № 6 „Домашните животни. Работа с природен календар“

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

В селскостопанския двор и къщи – детски филм; разглеждане и подреждане на тематичен снимков материал; снимки на домашни любимци.

Игри за дорисуване, сравняване, класификация и моделиране.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“.

4.7. Тема № 7 „Тайните на насекомите. Работа с природен календар“

Лети, пълзи, скача – наблюдение на насекоми в близката среда.

Игри: „Открих животното, което..“, „Следотърсачи“, „Криеница“, „Кой е по-бърз?“, „Лети, пълзи, скача...“. Игри за класификация, дорисуване и моделиране.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 6: „ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ“

1. Очаквани резултати:

1.1. Запознаване на учениците с природното богатство – защитени територии и защитени зони.

1.2. Запознаване с целите на обявяване на защитени територии/зони и режимите на опазване.

1.3. Повишаване на екологичните знания и култура у децата.

2. Понятия (термини) – защитена зона, защитена територия, защитена местност, природна забележителност, резерват, Национален парк.

3. Дейности:

3.1. Дейности на закрито в детската градина:

а) изнасяне на открити уроци;

б) прожекции на филми;

в) мултимедийни презентации.

3.2. Дейности на открито сред природата.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 7: „ОТПАДЪЦИ И ОПАКОВКИ“

1. Очаквани резултати:

1.1. Запознаване на децата с проблемите, свързани с отпадъците.

1.2. Разделно събиране на отпадъци – начин, съдове и извозване.

1.3. Децата да повишат екологичните си знания и култура.

2. Понятия (термини) – отпадъци, разделно събиране, оползотворяване, рециклиране.

3. Контекст и дейности:

3.1. Дейности на закрито в детската градина:

а) прожекции на филми;

б) презентации и открити уроци;

в) оцветяване на тематични книжки.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 8: „КАКВО Е ПРИРОДА И КАК ДА Я ЗАЩИТАВАМЕ“

1. Очаквани резултати:
 - 1.1. Запознаване с взаимоотношението „Човек – природа“ и по-специално дейности като създаване и изграждане на туристически центрове и влиянията, които те оказват върху природата; изграждане на туристически маршрути и екопътеки и ползите от тях.
 - 1.2. Запознаване с начините за защита на природата и опазване на природните ресурси.
2. Понятия (термини) – природа, жива и нежива природа, околна среда, защита, биоразнообразие, почва, вода, въздух, слънчева енергия, ландшафт, растения, животни, производствени дейности, стопански дейности, индустрия, парникови газове, защитена територия, защитена зона, резерват, Национален парк, Природен парк, Червена книга.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 9: „ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ И ГОРСКИТЕ ЕКОСИСТЕМИ“

1. Очаквани резултати:
 - 1.1. Запознаване на децата със значението на горите и горските екосистеми.
 - 1.2. Запознаване със степента на ерозия на почвата в следствие на неконтролираната сеч и опасностите, която тя крие.
 - 1.3. Децата да повишат екологичното си възпитание и природозащитна култура.
2. Понятия (термини) – природа, околна среда, горска екосистема, местообитание, биоразнообразие, защита, почва, вода, въздух, растения, животни, човешка дейност, стопански дейности, защитена територия, ерозия, екологична култура, еко и селски туризъм, устойчив туризъм, резерват, Национален парк, Природен парк.

ПРОГРАМА ЗА ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ НА ДЕЦАТА

Философия на програмата

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен начин и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето (*чл. 3, ал. 3 от Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*). Здравното образование е неразривно свързано със здравословното хранене и спорта.

Храненето е основен фактор, определящ здравето, растежа и развитието на децата. В ранна детска възраст се възпитават нагласи за вкус към определени храни (*например с по-малко мазнини, сол и захар*) и чувството за удоволствие от храната; изграждат се хранителни навици, които може да повлияват хранителното поведение през следващите периоди от живота.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Създаването на здравословен хранителен модел в ранен етап от живота е база за поддържането му в по-късна възраст и намаляване в бъдеще на риска от хронични неинфекциозни заболявания като сърдечно-съдови, хипертония, инсулт, диабет тип 2, някои видове рак, остеопороза и др. Неблагоприятни последици за здравето и растежа на децата оказват както недостатъчният прием на хранителни вещества, така и техният небалансиран прием или приемът им в големи количества, също така и липсата на физическа активност.

Физическата активност на децата е необходима за:

- психологическото и социалното им развитие;
- развитието на мускулна сила, умения за баланс и координация, за растежа;
- поддържане на здравословно тегло;
- по-добър апетит.

Ниската физическа активност на децата заедно с голямата консумация на храни, богати на енергия са основни фактори за свръхтегло и затлъстяване при децата. Поддържането на тегло в нормални граници за детската възраст е важно за доброто здраве на децата и за намаляване на риска от редица заболявания. Осигуряването на адекватно и здравословно хранене на децата, както и редовният оптимизиран двигателен режим е отговорен за развитието на детето.

Цел: Осигуряване на възможности за усвояване и развиване на здравна култура у децата.

Задачи:

1. Учителите да подбират адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържане на здравословен начин на живот за децата.
2. Функционирането на детска градина „Щурче“ като образователна институция да се утвърждава като автономна, активна и саморазвиваща се общност, чрез:
 - 2.1. възпитаване на децата в демократичните ценности;
 - 2.2. насърчаване на инициативността, отговорността, солидарността, социалната и емоционалната чувствителност и здравословния начин на живот на децата и семействата;
 - 2.3. достигане до рамковите изисквания за здравно образование като знания, умения и отношения съгласно Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
3. Детето от предучилищна възраст, подкрепено от своите родители и учители, да се научи да взема решения относно своето хранене, физическа култура и спорт и да проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си.

Здравното образование е **неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие с принципите на правилното хранене.**

Принципи на здравословното хранене:

Принципите за здравословно хранене представляват комплекс от действия, позволяващи максимално бързо и ефективно оползотворяване на храната, с цел запазване на здравето и необходимата кондиция на човешкия организъм. Накратко казано, здравословното хранене е основа за здрав организъм. Най-добрият начин за прилагане на принципите на здравословното хранене всеки ден е създаването и последователното спазване на определени правила.

Принципите са:

1. Осигуряване на всички необходими на организма субстанции – белтъчини, въглехидрати, мазнини, витамини и минерали.
2. Енергийната стойност на храната да е съобразена с двигателната активност и теглото на детето.
3. Хранителните продукти не трябва да съдържат вредни химически вещества.
4. Храната не трябва да обременява работата на стомашно-чревния тракт и да не предизвиква други здравословни проблеми.
5. Съобразяване с българските национални традиции в храненето.
6. Постоянно усъвършенстване начина на хранене според актуалните научни проучвания.

Като компонент на здравословния живот, храненето трябва да осигурява нисък риск от заболявания, поддържане на основните параметри на здравето, добро самочувствие и работоспособност.

Подходи: педагогически, ситуационен, игрови, позиционен, психологически, личностно- ориентиран, индивидуален, субект – обект и субект – субект.

Дейности за осъществяване на здравно образование

1. Проучване и анализ на потребностите от иновативни инструменти за формиране на здравословни хранителни навици сред децата.
2. Организиране и провеждане на дейности, свързани с Европейския ден на здравословното хранене (08.11.), Световния ден на водата (22.03.), Световния ден на здравето (07.04.) и Световния ден на храните (16.10.).
3. Процес на оценка на резултатите и обсъждане с партньорските организации.
4. Тестване и оценка на изработени методически материали и обратна връзка.
5. Участие, разпространение и използване на проектните резултати по програмата.
6. Издаване на брошура с препоръки за здравословно хранене и създаване на двигателни навици.

7. Организиране на кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.

Осигуряване на възможности за здравно образование в детската градина чрез образователна, практическа и консултативна помощ

1. Образователната дейност включва:

- 1.1. Образователни ситуации с тематична здравна насоченост.
- 1.2. Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие според потребностите и интересите на децата за здравословен начин на живот.
- 1.3. Видео обучение, проведено от специалисти.
- 1.4. Интерактивни игри с учители и родители.

2. Консултативната дейност включва:

- 2.1. Консултиране на учители за особеностите и потребностите на децата от предучилищна възраст и предоставяне на методическа подкрепа за реализиране на здравното образование в детската градина.
- 2.2. Консултиране, подкрепа и мотивиране на родителите, учителите и лицата, които полагат грижи за децата със здравословни проблеми, за да се открият възможностите за активен образователния процес.

3. Практическата дейност включва:

- 3.1. Разработване и реализиране на проектни дейности.
- 3.2. Уъркшопове и практикуми с медицински лица.
- 3.3. Активна двигателна дейност със специалисти – спортисти.
- 3.4. Оптимизиране двигателен режим чрез игри и спорт.

Анализ на реалната ситуация

В детска градина „Щурче“ храненето е балансирано и включва много мляко и млечни продукти, плодове и зеленчуци целогодишно. Наблюдава се обаче тревожна тенденция, че в детската градина децата се хранят по определени изисквания, но извън образователната институция това вече не се спазва. Всичко това заедно с обездвижването и липсата на физическа активност за децата предполага затлъстяване. Това налага разработената програма за здравно образование да бъде в сферата на общата подкрепа на детското развитие и свързаните с това мерки.

Мерки:

1. Определяне на комисия и осъществяване на мониторинг съвместно с педагогическата колегия и медицински специалист.
2. Психично здраве и личностно развитие – детето да осъзнае собствената си ценност и уникалност и тази на другите хора, да умее да открива и описва разлики и прилики с другите хора.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

3. Оценка на рисковите и защитните фактори за детето и неговата среда.
4. Физическо развитие и дееспособност – детето назовава основни части на човешкото тяло, показва положително отношение към развиване на двигателни качества, сила и издръжливост.
5. Провеждане на срещи и разговори със семейството.
6. Превенция на употребата на психоактивни вещества – детето познава и назовава предмети и вещества, забранени за деца.
7. Обследване на здравословния статус на детето.
8. Безопасност и първа помощ – детето назовава предмети, дейности и поведения, които са опасни в обкръжаващата среда, умее да търси и намира помощ, когато има нужда от нея.
9. Провеждане на игри на открито при всеки удобен момент.
10. Лична хигиена – детето демонстрира основни хигиенни навици, проявява елементарни умения за спазване на здравословен дневен режим, разбира значението на хигиенните навици за здравето, познава и описва хигиенни навици за поддържане на здравето на зъбите и устната кухина.
11. Планиране на образователно съдържание по превенция на здравето и работа в различни моменти от дневния режим.
12. Хранене – детето обяснява значението на храната като източник на енергия за ежедневното функциониране, порастването и развитието; има представа за полезни и вредни храни; спазва здравословен режим на хранене.
13. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.
14. Допълнителни дейности – танци, бойни изкуства, спортни занимания по предварително разработен график.
15. Стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения в областта на технологиите, изкуствата, спорта и здравното образование.
16. Изграждане на позитивен психологически климат.
17. Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес.
18. Предоставяне на методическа помощ за превенция на затлъстяването, нездравословното хранене и преодоляване на проблемното обездвижване на децата.
19. Работа със средата, в която е детето – семейството, децата в социогрупата.
20. Тренинги с учители и родители.

ПРОГРАМА ЗА ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Философия

Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда. Интеркултурното образование включва взаимното опознаване на различни етнокултури, оценяване на техните достойнства и използването на положителните им страни в процеса на обучение и възпитание. Интеркултурното образование в детската градина е насочено към даване на познания за културата на всички общности в страната, към себепознание и себеразбиране от етническа принадлежност, избягване на предразсъдъците, приемане и уважение на културните различия, разбиране на хората с различна етническа и културна принадлежност и формиране на познания за официалния език.

Целта на интеркултурното възпитание и образование в предучилищна възраст е формирането на интеркултурна компетентност, която е необходима на различните етнически групи. В тази компетентност се включва способността продължително и ефективно да се общува с различни култури, което предполага развитие на взаимен респект и толерантност. Детската градина е първата институция, в която се реализира и осъществява на практика интеркултурното образование. В нея за първи път в живота на детето от предучилищна възраст, различните етнокултури не само се срещат, но съжителстват и взаимно се опознават.

Цел:

Осигуряване на възможности за усвояване и развиване на знания, умения, отношения у децата, произтичащи от интеркултурното образование. Зачитане значимостта на всяка човешка личност, признаване правото и ценността на различието, приемане равнопоставеността на всички в общото социално пространство, осъзнаване и ценене на

своята и мултиетническата културна идентичност; формиране на уважение към хората от различните етноси.

Задачи:

1. Педагогическите специалисти да подбират адекватна информация, продукти и политика за провеждане на интеркултурно образование в детската градина.
2. Детска градина „Щурче“ да утвърждава политика на:
 - а) възпитаване на децата в демократичните ценности;
 - б) премахване на социалната и говорната изолация на децата от малцинствени групи и изтъкване и развиване на техните силни страни;
 - в) поощряване на комуникативните умения и съвместни дейности между децата от различни етнически групи;
 - г) насърчаване на инициативността, отговорността, солидарността, социалната и емоционалната чувствителност и здравословния начин на живот на децата и семействата;
 - д) достигане до рамковите изисквания за емоционална интелигентност и интеркултурно образование като знания, умения, отношения в ДОС;
 - е) включване на родители от малцинствата в педагогическата работа в детската градина.
3. Педагогическите специалисти в хода на образователния процес имат отговорността да:
 - а) изграждат и поддържат позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, межкултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
 - б) създават позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности.

Подходи:

1. Педагогически:
 - а) ситуационен;
 - б) игрови;
 - в) позиционен.
2. Психологически:
 - а) личностно-ориентиран;
 - б) индивидуален;
 - в) субект – обект;
 - г) субект – субект.

ДЕЙНОСТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Проучване и анализ на потребностите от иновативни инструменти за формиране на знания, умения, отношение към другите и за тяхната национална идентичност.
2. Организиране и провеждане на дейности, свързани с Европейския ден на толерантността.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

3. Разработване на методически материали за провеждане на ефективно интеркултурно образование.
4. Оценяване ефективността на разработени от педагогическия екип методически материали и представяне на добър педагогически опит.
5. Включване в семинари и уъркшопове, организирани от детската градина или НПО;
6. Организиране на кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда.

ОСИГУРЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА ЧРЕЗ ОБРАЗОВАТЕЛНА, ПРАКТИЧЕСКА И КОНСУЛТАТИВНА ДЕЙНОСТ

1. Образователна дейност:

- 1.1. Образователни ситуации с тематична интеркултурна насоченост.
- 1.2. Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие според потребностите и интересите на децата.
- 1.3. Интерактивни игри с учители и родители.

2. Консултативната дейност:

- 2.1. Консултиране на учители и предоставяне на методическа подкрепа за реализиране на интеркултурно образование в детската градина.
- 2.2. Консултиране, подкрепа и мотивиране на родителите, учителите и лицата, които полагат грижи за децата със социални и/или личностни проблеми, за да се открият възможностите за активен образователен процес.

3. Практическата дейност:

- 3.1. Реализиране на съвместни дейности с деца и родители от различни етноси, уъркшопове и практикуми, подпомагащи процеса на интеркултурно образование.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Мерки	Срок	Отговорности
1	2	3
1. Определяне на екип за координиране на дейностите по интеркултурно образование в детската градина.	м. Септември	Директор, ПС
2. Приемане план за работа по осъществяване на интеркултурно образование в детската градина.	М. Октомври	Директор, Педагогически съвет
3. Организиране на кампании, подкрепящи толерантността, социалната чувствителност, правата на човека и др.	Съгласно План	Екип – интеркултурно образование
4. Организиране на празници и събития съобразно календара на световни, международни, европейски, национални, общински, местни, професионални и културни дати и празници.	Съгласно: План за интеркултурно образование	Екип – интеркултурно образование
5. Провеждане на срещи и разговори със семейството.	По график	Педагогически екипи по групи
6. Планиране на образователно съдържание и осъществяване на интеркултурно образование, интегрирано в обучението по различните образователни направления в основните и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие.	Срок постоянен	Педагогически екипи по групи
7. Стимулиране развитието на личностни качества у децата, социална и емоционална интелигентност, емпатия, толерантност, чрез участия в развлекателни, спортни, екологични, творчески и други съвместни дейности.	Съгласно План на дейностите по интеркултурно образование	Екип – интеркултурно образование, педагогически екипи по групи
8. Тренинги с учители и родители за изграждане на позитивен психологически климат в детската градина.	Съгласно План за интеркултурно образование	Екип – интеркултурно образование

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Мерки	Срок	Отговорности
1	2	3
9. Екипна работа между учителите, другите педагогически специалисти, родителски активи на групите, обществен съвет, заинтересовани институции и неправителствени организации.	Срок постоянен	Директор, Педагогически съвет, Обществен Съвет

**РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО
ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Област на компетентност	Резултати: знания, умения и отношения	Дейности
1	2	3
Културни идентичности	• усвоява знания за празници и обичаи, традиционни за различни културни общности у нас.	Образователна дейност
Културна осъзнатост	• разпознава културни различия в игрова, познавателна и приложно-продуктивна дейност; • сравнява норми на поведение в културно различен битов и празничен контекст; • преживява чрез игрова дейност значимостта на традиции, обреди и обичаи, характерни за неговата културна общност.	Организиране на празници и събития, съобразно международни, европейски, национални, общински, местни, професионални, културни дати и празници
Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия	• отнася се толерантно към прояви на културни различия; • развива базови умения за общуване в процеса на игрова дейност в мултикултурна среда; • уважава и цени национални символи и ритуали.	Образователна дейност; Игрова дейност
Интеркултурно образование и права на детето	Притежава базови представи за правата на детето.	Образователна дейност.

ПРОГРАМА ЗА ЗАКАЛЯВАНЕ НА ДЕЦАТА В ДГ „ЩУРЧЕ“

„Здрави и щастливи, весели, игриви“

По последна статистика на СЗО децата в България под 5-годишна възраст са в топ 5 по затлъстяване в Европа. Основна причина за това, е липсата на достатъчно движение или твърде краткото време, прекарано в игри на открито.

Ежедневният престой на открито укрепва детското здраве, подобрява терморегулационните механизми и увеличава устойчивостта на организма на различни по вид външни въздействия. Намалява 2-3 пъти честотата на заболяванията при децата.

За да боледува по-малко, детето трябва системно да се калява и да има достатъчна физическа активност. Игрите, разходките, туризма, целогодишно провеждани на открито са чудесен начин да стане това. Излагането на слънце дори за няколко минути на ден, доставя на организма витамин D, повишава имунната защита и подобрява цялостно здравето, децата са по-здрави физически и емоционално, изгражда се позитивен организационен климат на детската общност. Чрез планираните дейности на открито всеки ден ще се гарантира достигане до детето, подкрепа в ученето, участието и разгръщането на неговия потенциал, както и укрепване на неговото здраве и емоционални връзки. Игрите навън са свързани с повече движение, отколкото тези в закрити помещения. Това помага на децата да укрепват своята мускулатура и има превантивно действие срещу гръбначни изкривявания.

Обучението и по-дълъг престой на открито на децата от най-ранна възраст е необходимост, която много държави са осъзнали преди десетилетия. Практика във всяка Европейска държава е ежедневното извеждане на децата на открито през всички сезони. Децата играят, учат и творят на открито, правят дълги разходки и туристически походи всеки ден, независимо от атмосферните условия, разбира се, в подходящо облекло, осигурено от родителите. В резултат на този ежедневен и целогодишен активен престой на чист въздух, децата са по-калени, по-жизнени и активни, и в същото време по-спокойни и съсредоточени в следващите учебни занимания и дейности.

Имайки предвид всичко това, ние ще реализираме програмата: „Четири годишни времена за здравето на нашите деца”.

Целева група на програмата:

Деца в градински групи, родители, персонал на детската градина.

Основна цел:

Повишаване на познавателната и двигателната култура на децата от най-ранна детска възраст, чрез обучение и игри на открито.

Подцели :

1. Създаване на условия за изпълнение на заложените в учебните планове ситуации, чрез изнасянето им на открито.
2. Задоволяване потребността на детето от двигателна активност, от положителни емоции, от познаване на света около него и себеутвърждаване.
3. Приобщаване на родителите към активен начин на живот.

Основни насоки :

1. Да се осигури на децата ежедневен престой на открито, по време на който се обучават, играят и спортуват, с изключение на следните метеорологични условия:

- Температура под 0 градуса по Целзий
- Силен вятър
- Дъжд
- Мъгла
- Замърсен въздух

2. Ежедневният престой на открито да се осъществява в следния часови интервал:

• Във всеки подходящ момент, съобразно дневният режим на групата:.

- Сутрин от 10:00 до 12:00 часа
- След обяд след 16:00 часа
- По преценка на учителя, децата могат да бъдат извеждани и

извън детската градина за наблюдение на обекти от природната и социална среда, разходки и туризъм.

3. Родителите осигуряват подходящо облекло за децата, според атмосферните условия.

Дейности:

1. Планиране и провеждане на задължително регламентирани и нерегламентирани ситуации по различните образователни направления на открито.

Съгласно действащата нормативна уредба ученето в ранна детска възраст е под формата на игра, която е основна дейност в детската градина. Извеждането на образователния процес на открито подобрява успеваемостта при възприемане на учебния материал, защото се опира на учене чрез преживяване и действие, така важно за развитието на всички психични процеси у децата. Интегрирайки различните образователни направления учителят помага на децата да изградят по-пълна и точна представа за света около тях.

Безспорно ситуациите в направление „Околен свят“ биха били много по-ползотворни и близки до детето, когато то има възможност да е пряк наблюдател и откривател.

Това важи в пълна сила и за всички останали образователни направления – Математика, Български език, Изобразително изкуство, Музика, Конструирание и технологии, Физическа култура.

Безценна е възможността на децата да развиват и обогатяват своите математически познания сред природата - да откриват и сравняват по форма и големина природни обекти; да сравняват количества на обектите от един вид; да се ориентират в пространството, откривайки конкретни природни обекти; да разпознават частите на денонощието директно в природата и редица други задачи.

Директният контакт с природата дава възможност за развитие на

свързаната реч. Съставянето на кратки описателни разкази, възприемане на художествен текст, заучаване на стихотворение в природна среда е за предпочитане пред наблюдението на картинен материал в детската група. Непосредственият контакт с природата развива и обогатява активния и пасивния речник на децата. Разказите по лични преживявания от непосредственото общуване със заобикалящия свят са богати и емоционално наситени.

Изобразителните дейности и музиката в естествена среда биха разгърнали детското въображение, творчество и емоционална интелигентност.

Изнасянето на всяка от образователните ситуации на открито ще даде възможност на децата да развиват нагледно–действеното и нагледно-образното мислене, ще се избегне модела на фронтална работа и ще се подобрят комуникативните им умения чрез работата им в екип. Всяко едно активно наблюдение на обект в естествената му среда е достатъчно условие за придобиване на трайни, приложими знания и компетентности, което е основната цел на образователния процес в детската градина.

Посредством всяка активност на открито ще се даде възможност на децата да откриват и създават правила за съвместна дейност. Така опирайки се на отборност, екипност, позитивна среда, ще се ограничат и изключат проявите на „детска агресия“.

2. Спорт на открито

Престоят на децата навън ще повиши физическата и двигателна култура, ще превърне спорта и закаляването в осъзната и желана необходимост: повишава се жизненият тонус, закаляват се различните физиологични системи и се усъвършенстват техните функции, активизира се сърдечната дейност, подобрява се кръвообръщението; увеличава се подвижността на костно-ставния апарат, подобрява се мускулатурата и се изгражда правилна стойка, зрителните, слухови и осезателни сензори се благоприятстват в своето развитие.

Спортът на открито способства за:

- Развитие и обогатяване на моториката на детето и формиране на двигателни умения и навици за изпълнение на елементи от спортове, съобразени с възрастта и възможностите му.
- Повишаване на физическата дееспособност.
- Обогатяване на игровата двигателна дейност и подпомагане на детето за приспособяване и прилагане на овладени основни движения в конкретни и опростени двигателни задачи.
- Създаване на условия за изпълнение на заложените в учебната програма ситуации.
- Стимулиране на развитието на психомоториката, общата активност, двигателната усетливост, подобряване на психическото развитие и състоянието на централната нервна система.
- Достъпност за различни възрастови групи и с различни възможности.
- Комплексно физиологично въздействие върху организма на децата.
- Изменчивостта на ситуациите - промяната на позиции в пространството, времето и отношенията по време на игрите като ценно средство за развиване на познавателните и психични процеси.
- Здравен ефект в съчетание с допълнителните средства на физическото възпитание.

3. Игри на открито

Игрите на открито ще дават възможност на децата сами да се организират за игра, да комуникират активно, да спазват игровите правила, да изграждат добри взаимоотношения, да преодоляват конфликти. В игрите на открито ще се осъществява трансфер на знания. Чрез тях ще се моделират социални отношения между всички участници. Това е основната им функция и значение за детето по посока на:

- Нравственото развитие – дисциплинираност и организираност;
- Естетическото развитие – близостта на играта до изкуствата създава

възможност да се използва и за естетическо възпитание. Чувствата на детето, свързани с инициативност и творчество са близки до естетическите чувства;

- Физическото развитие – децата усвояват двигателен опит. В играта се създават условия за развитието и усъвършенстването на разнообразни движения. Децата овладяват физически качества;

- Психическото развитие – в играта се формират различни психически процеси като мислене, памет, внимание, въображение, воля. Създават се предпоставки за диференциране на различните видове дейности. В нея се извършват различни новообразувания и настъпват качествени изменения в детската личност.

Децата ще избират модели, които да следват. А възрастните ще бъдат партньори – водачи към по-голямата общност, в откривателството на интересите и постигането на целта – детето да се чувства свободно, значимо, щастливо, да играе на открито на воля всеки ден.

4. Дългосрочен план на дейности по програмата:

- Споделяне на добър опит;
- Отчитане на въздействието на програмата върху подрастващото поколение;
- Привличане на все по-голям кръг от родители, като активни партньори и доброволци в реализиране дейностите по програмата;
- Видимост за изпълнение и устойчивост на дейностите по тази програма чрез ежедневно отчитане в „Календар на здравето“. Учителят и медицинската сестра в групата отразяват времевия интервал за престоя на децата на открито, което е достъпно на информационните табла на групите.

ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ В ЧЕТВЪРТА ВЪЗРАСТОВА ГРУПА ПО ФИНАНСОВА ГРАМОТНОСТ ЧРЕЗ ТЕАТЪР „ВЪРТЕЛЕЖКА НА ПАРИТЕ“

Урокът-спектакъл е изключително ефективен и атрактивен инструмент за въздействие, ангажиране и обучение. Чрез него децата от наблюдатели и слушатели се превръщат в активни участници-създатели и така по-лесно да възприемат знанията, свързани с основните понятия в областта на финансите.

7 стъпки към финансова грамотност за деца

- Какво са парите и откъде идват?
 - Посвети детето в семейния бюджет
 - Обърни внимание на реакциите си към финансовите искания на детето
 - Пазарувай съзнателно с детето си
- От къде започва управлението на парите?
 - Разпредели седмични джобни пари
 - Играйте
- Правят ли ни парите богати?
 - Създайте традиция за благотворителност
 - Създай възможност на детето си да спечели първите си пари

Какво са парите и откъде идват?

- **Посвещаване на детето в семейния бюджет** - могат да започнат още на 4-годишна възраст, когато детето вече е в състояние да разбере много неща. Това е чудесна възможност да му се покаже, че парите идват чрез упорит труд;
- **Запознаване със семейните финанси и обяснение какви задължителни разходи са необходими, какво се прави с останалите пари.** За малките деца това се прави най-добре като игра с резенчета плод или кубчета Lego. При по-големите деца вече може да проведе по-сериозен разговор, като им се разкаже за разходите в процентно съотношение. За детето това е въведение в живота на възрастните, което си струва да се направи.
- **Внимание на реакциите към финансовите искания на детето** - ако се реагира раздразнително всеки път на молба на детето да му се купи нещо, и непрекъснато се изтъква, че не може да си го позволим, тъй като е прекалено скъпо, тогава **то ще си изгради мнение, че парите винаги са в недостиг и че те са най-важното нещо.** И също така, че да имаш собствени желания е лошо. Затова се отговаря на молбата със съгласие: важно е децата да знаят, че са разбрани и техните нужди са взети предвид. Дават се идеи и се помага на детето да намери възможности да сбъдне желанието си: да го включи в

списъка си за Коледа, да продаде други вещи или играчки, с които вече не играе, да помогне с нещо срещу заплащане. То трябва да разбере защо играчката не може да бъде закупена сега и да получи избор и алтернатива.

- **Пазаруване съзнателно с детето си** - децата често ни придружават при отивания до магазина, а това е полезно и като възможност за финансово огромяване. Въпреки че детето все още не може да закупи стоката самостоятелно, то вече може да избира. Затова **обяснявайте на детето защо вземате това или онова количество продукти**. Разкажете му защо избираш една от няколкото подобни стоки, обсъдете качеството и цената, целесъобразността на покупката. Може да се разплащаш на касата в брой, като по този начин за детето е по-лесно да разбере тънкостите на кръговрата: парите свършват и трябва да бъдат спечелени отново.

- **Разпределяне на седмични джобни пари** - джобните пари могат да се появят в живота на детето още на 5-7 години и най-вече когато започне училище. Нека това е малко количество, което може да му се дава седмично. **Важно е детето да може да се разпорежда с тези пари по свое усмотрение**. Може разбира се да му се дадат някои съвети, но окончателното решение трябва да бъде негово. Научете детето да се грижи за парите като му се подари например касичка или подходящо портмоне. Когато джобните се дават епизодично или родителите могат да ги вземат по всяко време, тогава децата просто няма да могат да разберат как да управляват парите. Те няма да научат стратегията. По-добре е да се дават джобните в определен ред или допълнително за неща, които не са включени в преките отговорности на детето. Но домакинската дейност и всички неща, които присъстват в ежедневието на едно семейство, не трябва да се „плащат“. Първите експерименти с джобни може да не са напълно успешни и да бъдат похарчени още в първия ден, но постепенно детето ще се научи да управлява средства, да брой рестото, да спестява за важна покупка. Ще разбере, че парите изчезват и ще се отнася с тяхното харчене по-съзнателно.

- **Игра** - играта е основният начин децата да опознаят света. Опитайте се да запознаете детето си с парите чрез игра. Не е нужно да имате подходяща настолна игра. Можете да създадете такава. Една идея е да се помоли детето да си намери даден продукт на по-достъпна цена или да се състезава кой ще го направи по-бързо. Такива умения ще му бъдат полезни на всяка възраст. Може да сравнява кое е по-скъпо – пресни плодове или готов сок? Така ще обсъдите защо някои продукти са по-скъпи, а други по-евтини. **Давате на детето и възможността да пазарува самостоятелно**, а Вие сте до него. С по-големите деца можете заедно да изготвяте месечния **семеен бюджет**. Детето може да определи кои разходи към коя категория принадлежат. **В края на седмицата съберете всички разходи по категории и направете анализ и диаграма на разходите**. Това ясно ще покаже за какво сте похарчили най-много пари и за какво сте похарчили по-малко.

- **Създаване на традиция за благотворителност** - да помагаме на другите е

заложено в човешката природа. Ако няма такава семейна традиция, можете да я създадете и да включите детето в нея. Така то се научава да съпреживява и да помага на други хора. Това може да бъде както парична сума от семейния бюджет за дадена кауза, която подкрепяте, така и включване в базари и инициативи с ръчно изработени подаръци или даряване на вещи. Децата са много чувствителни и то ще се радва, че това е негова заслуга. Ще започне да възприема финансите по различен начин. **Парите могат да служат за добро и да ни правят не само финансово по-богати, но и емоционално и духовно.**

- **Създайте възможност на детето да спечели първите си пари** - чудесна възможност е да се насърчава желанието му да печели пари самостоятелно и да се подкрепя. Това ще го научи да цени парите, да бъде по-съзнателно за покупките, да измерва желанията и възможностите си и да постига цели.

VII. МЕХАНИЗЪМ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ УЧАТНИЦИТЕ В ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Предучилищното детство е много ценен и значим период в живота на човека. Безспорни авторитети за детето в тази възраст са възрастните (родители и екипа в детската градина), които оказват съдействие и подкрепа на детето в този процес. Чрез предучилищното образование в детската градина/подготвителна група към училище се полагат основите за учене през целия живот, като се осигурява физическо, познавателно, езиково, духовно-нравствено, социално, емоционално и творческо развитие на детето и се отчита значението на играта за детето. В резултат на сътрудничество между учителя и родителя, детето получава най-необходимата и ценна подкрепа за неговото пълноценно цялостно развитие.

Смятаме, че е необходимо в програмната система на детската градина да се отдели темата за приобщаването на детето в нейния по-широк контекст. В съвременния живот темата за приобщаване се превърна в универсална и общочовешка, решаването на която, е мяра за хуманизъм и етика на дадено общество. Приобщаването на едно дете и неговите родители в живота на детската общност включва освен децата със СОП и децата, които се отличават по етнос, култура, непълни семейства, деца отгледани от един родител или от други членове на семейството, или настойници и т.н. Всички тези деца, израснали в различна среда и култура – имат специфични и специални потребности. От друга страна темата за приобщаване трябва да бъде разгледана през различните призми – морална, духовна, етична и образователна.

Ако погледнем нашето общество, то е съчетание от многообразие, не е моделирано така, че да изолира различията. Не живеем на улици, по които се разхождат хора с един и

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

същ пол, цвят на кожата, или език. Затова и нашето разбиране по тази тема, представено в програмната система, е базирано върху уважение на различията и отхвърляне на предразсъдъците.

Необходима е подкрепа на родителите, за да знаят как да говорят с детето си за различията. Какъв език да използват? При такива ситуации в детската градина, могат да се поканят специалисти от подпомагащи професии (психолози, специални педагози, ресурсни учители, логопеди, социални работници и др.). В процеса на приобщаване и преодоляване на затрудненията на детето е необходимо по-ранно навременно и пълноценно сътрудничество между родителите и съответните специалисти.

Чрез различните форми на сътрудничеството и взаимодействието между учителите, директорите и другите педагогически специалисти и родителите в детската градина се създават условия за постигане на целите а детската градина – за възпитание, социализация, отглеждане, обучение, на децата, както и за формиране на положително отношение към детската градина.

Форми на сътрудничество и взаимодействие между детската градина и семейството

Взаимодействието, основано на взаимно доверие и сътрудничество, между родителите на всяко дете и екипа на детската градина, има голямо значение за адаптирането на детето към правилата на образователната среда, както и за развиване на самоувереност и чувство за принадлежност.

Сътрудничеството с родителите се постига на две нива:

на ниво групата – във форма на родителски актив, комитет и т.н.

на ниво детската градина – във форма на Настоятелство.

Формите на сътрудничество между детската градина и семейството са обединени в две групи: индивидуални и групови форми на работа.

Индивидуални форми на сътрудничество

Индивидуален разговор (среща) между детския учител и родителя.

Кога се провеждат?

По договаряне между учителя и родителя. Детският учител би трябвало да предложи време в което няма деца в групата(сутрешните часове; или късния след обяд) или в групата е осигурено присъствие на друго лице от детската градина. По този начин детският учител не нарушава правата на децата и своите задължения по длъжностната характеристика, Правилника за вътрешния ред, а осигурява защитеност на децата в групата.

Срещата може да се проведе преди началото на учебната година (през летния период) и/или в начало на месец септември. по време на първата среща родителите трябва да запознаят учителя с особеностите на тяхното дете, да поговорят открито за техните стракове и очаквания

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

от детската градина. От друга страна учителят на групата запознава родителя с правилника на градината и правилата в групата, както и с неговите родителски задължения.

Видове разговори:

Във връзка с тяхната цел, могат да бъдат:

Първоначален и опознавателен разговор – с цел запознаване на детския учител с родителя и детето. Срещата може да се проведе преди началото на учебната година или в нейното начало (м. септември). На тази първа среща родителите могат запознават учителя с особеностите на тяхното дете, за своите очаквания – какво ще се случи с детето им в детската група. От друга страна учителят ги запознава с правилата в групата, в детските градина и с техните родителски задължения.

Информативни разговори – с цел запознаване на родителя с резултатите от предучилищното образование. Провеждат се в началото и края на учебната година.

Рутинни разговори с цел информироване на родителя за промените в детското развитие и поведение, както и за придобитите или в процес на придобиване на умения по отделните образователни направления. Провеждат се в различни времеви интервали: ежедневни, седмични или месечни.

Индивидуална консултация

Кога се провежда?

По инициатива на учителя или по инициатива на родителя.

По инициатива на учителя

Ако учителят трябва да сподели наблюдавани затруднения, които изискват намесата на външен експерт специалист, той трябва да обясни това на родителите. Да подсказе варианти за вземането на решение, което засяга бъдещо развитие на неговото дете.

По инициатива на родителя

Когато родителят среща затруднения при отглеждането, възпитанието или при оказване на помощ в процеса на обучение. В тези случаи е необходимо детският учител да насочи родителя към специалист или самият той да насочи родителят към работещи стратегии.

Други индивидуални форми: Видове съобщения

Устните съобщения могат да бъдат – телефонно обаждане, скайп разговор;

Писмените съобщения днес, са е-майл, sms по мобилен телефон, лично съобщение във фейсбук на групата.

Кога се използват?

В зависимост от ежедневните събития и извънредни ситуации, при провеждане на празници и развлечения, екскурзии, лагери и др., събития в детската градина или извън нея, могат да възникнат ситуации в които учителят да използва бързи форми на съобщения.

За планираните мероприятия, за които е необходима повече подробна и детайлизирана информация за родителя – е желателно използването на писмени съобщения.

Групови форми на сътрудничество с родителите

Родителската среща – традиционната и най-популярна групова форма

Създаването на сплотена група от родители, които да се включат в живота на групата, допринася за реализирането на целите и задачите на детската градина. Позитивното въвличане на родителите като наблюдатели, участници и партньори, подпомага реализирането на програмната система на детската градина. Сътрудничеството с всички родители се постига през няколко канала:

В началото на учебната година, във всяка група на детската градина се организира родителска среща, на която представя обосновката и работния план за учебната година. Координират се очакванията на родителите и на екипа на групата/класа. Избира се комитет на родителите. Определят се неговите функции, работните отношения и начин на комуникация с екипа на групата/класа.

Родителските срещи през учебната година могат да се планират, според потребностите и желанията на родителите. В съдържателен аспект, трябва да бъдат тематични, съобразени с актуални за възрастта – „горещи” и доминиращи теми, във връзка възрастовите особености на детското развитие и съответни поведенчески реакции на детето и да децата в групата. Например, подобни ключови теми на детското развитие са:

- адаптация на детето в детската група;
- правила в детската група (първа възрастова група);
- специфични особености във физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното,
- емоционалното и творческо развитие на детето – за втора и трета възрастови групи;
- детските приятелства; готовността на детето за живота в училище; готовност за учене – за подготвителна група.

Групи за подкрепа на родители – съвременна форма за групова подкрепа

Защо е необходима група и за родителя?

В групата родителят получава формална подкрепа от останалите родители, по въпроси които не може самостоятелно да реши и търси допълнителна емоционална подкрепа и информация. Чрез групата родителят има възможност да преживява чувството на увереност, защитеност и равнопоставеност.

Видове групи за подкрепа на родителите:

- група на родителите, които имат еднакви проблеми относно детското развитие;
- група на родителите, които имат еднакви въпроси и модели на възпитание;

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

- група родители, които имат нужда от развиване на своите умения като родители;
- група родители на надарени деца;
- група на татковците и др.

Тренинг с родители

Тренингът е интерактивна форма на комуникация, върху основата на диалогичното общуване между лектора (учителя) и участващите в тренинга (родителите).

Опитът показва, че лекционната форма в нейния монологичен вариант може да повиши информираността на родителите по различни въпроси, но не предизвиква достатъчно мощен заряд, който да инициира, стимулира и регулира краткосрочна интензивна личностна промяна, така както се постига чрез тренинга. Родителите – участници в тренинга, могат да осъзнаят, да „разчупят“ традиционните си убеждения и вярвания за домашното възпитание и взаимоотношенията между родители-деца, между хората; да овладеят нови социални умения, да променят ценностната си ориентация и да се обогатят с нови психолого-педагогически знания.

Участие на родителите в процеса на предучилищното образование

Включването на родителите в живота на детето в детската група е друга изключително важна форма на сътрудничество между детската градина и семейството. Обикновено родителите присъстват на открити ситуации, тържества, празници и състезания.

Във всяка група на детската градина се изработват планове за съвместни инициативи с родителите. Най-често това са различните празници и тържества, в които родителите ще вземат участие. Необходимо е на родителите да им се предостави възможност да участват, както в съставянето на плана, така и при неговата подготовка и реализация. По този начин ще могат да се включат по-голяма част от родители, според техните индивидуални нагласи, способности (организаторски, изпълнителски, музикални, кулинарни, естетически и др.), и възможности (финансови или чрез труд).

Родителите могат да участват и в образователния процес провеждан в детската градина – чрез включването им в основната форма на работа на детския педагог- ситуацията. Всеки родител от групата е ценен с неговата личност и професионална реализация.

В зависимост от целта на ситуацията, може да се покани родител, който има съответната професия или професионални компетентности по изучаваната тема.

Чрез словесен разказ, презентация или демонстрация по дадена тема близка до образователното съдържание, или чрез посещение на неговата месторабота – децата по-лесно могат да възприемат и осмислят интегрираните знания от съответните направления.

Значението на включването на родителя има тристранен характер:

- за детето – защото чувства подкрепата и съпричастността на родителя към това, което е важно за него;

- за родителя – който може да види детето си в различна от ежедневието ситуация; да общува с другите деца от групата и по този начин да обогати своите родителски умения.
- за детските учители в групата – за успешното постигането на целта на социализация, възпитание и образование на детето, чрез подкрепата получена от родителите.

Индивидуални консултации

В съдържанието на *индивидуални консултации на родители* се включва *среща на родител с педагогически специалист*, на която се дават допълнителни обяснения и съвети на родителя по даден проблем, изразява се мнение за решаване на проблема. Консултации се провеждат по необходимост при *конкретна ситуация или поведение* на детето, често по инициатива и изразено желание на родителите. Консултациите между педагогически специалист и родител допринасят за създаването на по-добър контакт между тях, отношения на доверие и уважение.

Индивидуални консултации с родители, свързани с превенция на отпадането, преодоляването на обучителните трудности и на проблемното поведение се провеждат съобразно конкретната ситуация.

В часа за консултиране на родители и водене на документация на съответната група, индивидуалната консултация може да включва:

- *насоки за работа на родителя за подпомагане на детето;*
- *съвети и препоръки към родителя за упражняване на контрол над самоподготовката на детето;*
- *обсъждане на проблемно поведение на детето и предприемане на мерки за преодоляването му.*

При индивидуалното консултиране педагогическият специалист може да насочи детето и неговите родители към консултация и психологическа работа. Осъществява се при инцидент, криза или при повторна ситуация на насилие или тормоз, като се работи съвместно с психолог. Консултацията се провежда в предварително уговорено удобно време за родителите и педагогическите специалисти. Успехът на консултацията в тези случаи в голяма степен зависи от проявата на дискретност, тактичност и убеждението на родителя, че действията се предприемат в полза на детето му и за решаване на конкретния проблем. Подходящо е при провеждането на индивидуални консултации в такива случаи педагогическият специалист да се основава на насоките към учителя за разговор с родителите, описани в *Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование*:

- *препоръчително е консултацията да започне със силните страни на детето и след*

това да се представи ситуацията. Това ще помогне за свалянето на напрежението още в началото;

- *препоръчително е останалите родители от групата, засегнати при инцидента или ситуацията, също да бъдат информирани за ситуацията и предприетите действия с цел изясняване на неизвестните и сваляне на напрежението и ограничаване на различни интерпретации и спекулации поради непознаване на ситуацията. Родителите трябва да бъдат информирани, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете или деца от тяхна страна са недопустими и само ще задълбочат конфликта. Родителите, с които се провежда индивидуалната консултация, трябва да бъдат информирани за тези предприети действия;*
- *консултацията трябва да бъде проведена на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се остави отворено пространство за споделяне на родителските опасения и гледни точки; в хода на консултацията могат да бъдат изведени конкретни договорености - кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат.*

Индивидуална консултация при *конкретна ситуация или поведение* на дете се отнася до следните случаи:

- *забелязано безпокойство у детето;*
- *нежелание да общува с другите деца;*
- *здравословни проблеми;*
- *продължително неизпълнение на поставени задачи и съпротива;*
- *рязка демотивация и др.;*

Консултацията се провежда в предварително уговорено удобно време за родителите и учителите на групата или друг педагогически специалист. При уговаряне на консултацията е добре родителят и педагогическият специалист да са изяснили добре проблема, по който ще разговорят, да са подготвени предварително с конкретни предложения за преодоляване на проблема, които да се обсъдят по време на консултацията и предприемат последващи действия за решаването им.

Родителски срещи

Най-често прилаганата и популярна форма на сътрудничеството и взаимодействието с родителите е родителската среща. Тя може да се провежда на *различно ниво* (индивидуално или групово) и да е с *различен характер* (организационен или по дадена тема). Например:

- *информирането на родителите за правилника за дейността на детската градина, програмната система, Етичния кодекс, възможностите за избор на допълнителни*

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

форми на педагогическо взаимодействие и др. е целесъобразно да стане на *родителска среща на групата*, която има *организационен характер*;

- *информирането на родители за училищни политики за обхват, за готовността за първи клас, възможностите за отлагане от първи клас и основните дейности за прием в училище може да е за родителите от 4. група.*

Препоръки към педагогическите специалисти при провеждане на родителска среща на групата:

- *поканете родителите*, като осигурите достатъчно време, за да организират участието си, като с *поканата ясно и точно определете времето, мястото и въпросите*, които ще се разгледат на срещата; поканата може да отправите на електронна поща, чрез фейсбук, устна лична покана, покана на хартиен носител, чрез телефонен разговор или по друг начин, избран от учителя; при провеждане на родителска среща на групата поканете родители на всяко дете; *водете протокол от срещата.*
- ако предвиждате прякото участие на родители и лична ангажираност в родителска среща, нека това стане при *спазване на принципа за доброволност.*
- *подгответе се прецизно за срещата* (презентация, раздавателни материали, дискуссионни въпроси); обмислете възможността за възникване на допълнителни въпроси или ситуации, които могат да бъдат провокирани от конкретна ситуация.
- *следете времето*: не отегчавайте родителите с излишни отклонения от темата или включване на неподходящи дейности.
- при провеждане на родителски срещи на ниво група *не коментирайте индивидуални учебни постижения или поведенчески постъпки на децата пред всички родители*; покажете на родителите уважение към индивидуалните различия на децата им – интереси, потребности, темперамент и дисциплина, постигнати учебни резултати.
- *съберете обратна информация/оценка от родителите за проведената среща*: например с кратка анкета, предварително изготвена бланка за оценяване или чрез устен отговор на въпрос „Доколко полезна за Вас и за Вашето дете беше срещата?“; събраната информация ще помогне да подобрите работата си.

Традиционни са провежданите срещи с родителите на децата в детските градини с участието на учители от училища, които осъществяват прием на ученици в първи клас. Те дават възможност на училището да се представи в най-добрата си светлина, като представи и учителите, които предстои да поемат учениците в първи клас. Срещите между училище и детска градина са свързани и с обмяна на опит за осъществяване на приемственост между детската градина и училището. Учителите от начален етап, които предстои да поемат

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

учениците в първи клас, присъстват в учебни ситуации в детската градина, за да се запознаят с постиженията и уменията на децата.

Училищата също отварят вратите си за децата и техните родители и учители в детската градина за посещения в учебни часове, където се демонстрират знанията на учениците от начален етап на основната образователна степен. Дейностите на взаимни гостувания се договарят между училището и детската градина и се оповестяват публично за запознаване на родителите и обществеността.

Обучения

В практиката са познати различни успешни модели и форми на обучения за родители.

За провеждане на обучения, насочени към ефективното партньорство с родителите може да се *покани гост – лектор* (специалисти с опит и компетентности в конкретна област; родители с експертиза по конкретната тема или педагогически специалисти от детските градини).

Провеждане на съвместни дейности с участието на педагогическите специалисти, децата и техните родители

Ефективна форма на сътрудничеството и взаимодействието с родителите е *провеждането на дейности със съвместното участие* на педагогическия екип, децата и техните родители. Познати в практиката са:

- отбелязване на празници;
- участие в спортни състезания;
- участие в инициативи, например свързани с четенето;
- уъркшопи;
- организиране на ателиета, например свързани с културните традиции и други.

Тези съвместни дейности изискват предварителна подготовка от всички участници, ангажират цялата общност на групата и несъмнено водят до успешното ѝ развитие.

Други форми за комуникация детски учител – родител

Във връзка с периодично предоставяне на информация, относно промени в учебната програма; правилата в групата; предстоящи празници, важни събития в детската градина; статии или материали във връзка с детското развитие; новини от живота в детската градина; продукти от дейността на децата (рисунки, работни листове, снимки) и др., могат да се използват следните форми:

СТАЯ НА СЕМЕЙСТВОТО

САЙТ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА (dgshturche-pleven.com)

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

ИНФОРМАЦИОННИ ТАБЛА ЗА РОДИТЕЛЯ ФЕЙСБУК НА ГРУПАТА

Информация, относно многообразието и качеството на учителската дейност, резултатността в детската градина и извън нея (участието на децата в различни конкурси и състезания) може да има прозрачност и публичност чрез:

Електронно портфолио на детската градина

Портфолио на учителите в групата

Електронни медийни издания

Сътрудничество между детската градина и други педагогически специалисти и институции, подпомагащи дейностите на детската градина.

В зависимост от условията на населеното място, в което се намира детската градина, различните институции: социални, здравни, културо-просветни и др., могат да се реализират различни съвместни дейности.

Формите на сътрудничество с различните институции, могат да бъдат:
индивидуални консултации;
групови срещи; лектории;
съвместни празници;
клубове,
кръжоци и т.н.

Проследяване на резултатите от предучилищното образование – същност, методи и форми. Същност на процеса

Проследяването на резултатите от предучилищното образование на децата във всяка възрастова група се определят от учителя в съответствие с очакваните резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата за всяка възрастова група по образователни направления: *български език и литература, математика, околна среда, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура.*

В подготвителните групи за училище (4–7-години) акцентът при проследяване на резултатите е необходимо да се проследи цялостно развитие на детската личност; придобиването на съвкупност от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешно преминаване на детето към училищно образование.

Периодичност на проследяване на резултатите от предучилищното образование

Проследяването на резултатите от постиженията на детето се осъществява от учителите на съответната група в началото и края на учебната година.

За децата в първа група – в началото на учебната година се провежда обследване, чрез наблюдение на *показателите за ранно детско развитие*: здраве, физическо и двигателно

развитие; езиково, познавателно, социално и емоционално развитие; активност, игра и учене.

Показателите за проследяване на резултатите

Показателите за проследяване на резултатите включват знанията, уменията и способностите проявени в процеса на предучилищното образование и очакваните резултати по образователните направления (български език и литература; математика; околна среда; изобразително изкуство; музика; конструиране и технологии; и физическа култура), като се акцентира и върху показатели свързани със социалното и емоционално развитие.

Описание на резултатите от предучилищното образование

Информация за детската градина

Резултатите от проследяването на постиженията на детето се вписват в дневника на групата. За целта е необходимо да се приеме единна, обща за цялата детска градина, матрица за описване на индивидуалните резултати на децата в групата. За тази цел е необходимо да се очертаят категорично различните умения на детето по отделните направления, които предлагаме да бъдат на три нива: справя се самостоятелно, справя се с насочващи въпроси и справя се с помощ от учителя или друг специалист (музикален ръководител). Смятаме, че по този начин най-ясно ще се диференцират постиженията на детето между първото и второ проследяване на резултатите от предучилищното образование.

Например: Резултатите от постиженията по ДОС на детето Х., могат да се опишат по следната матрица:

<i>В началото на учебната година</i>
<i>Справя се самостоятелно при решаване на познавателни задачи по образователните направления:</i>
<i>Справя се с насочващи въпроси при решаване на познавателни задачи по образователни направления:</i> <i>.....</i>
<i>Справя се с помощ от учителя при решаване на познавателни задачи по образователните направления:</i> <i>.....</i>

<i>В края на учебната година</i>
<i>Справя се самостоятелно при решаване на познавателни задачи по образователните направления:</i>
<i>Справя се с насочващи въпроси при решаване на познавателни задачи по образователни направления:</i>
<i>Справя се с помощ от учителя при решаване на познавателни задачи по образователните направления:</i>

Информация за родителя

Родителите се информират от учителите в групата за индивидуалните резултати на детето. В съдържателно отношение информацията, която получават те, трябва да бъде позитивна обективна и насочваща чрез развиващата програма за по-нататъшната индивидуална работа с детето. Предложената развиваща програма има роля на целенасочено възпитателно взаимодействие към детето, което благоприятства, улеснява, компенсаторното и/или превантивно развитие на детето в съответната област и образователни направления.

Примерни стъпки за информация на родителя:

Запознаване с постиженията на детето *към момента* на проследяването на резултатите, т.е. акцент върху силните страни на детето.

Запознаване с трудностите на детето *към момента* на проследяването на резултатите; т.е. тези страни, които са в процес на развитие и изразени по-слабо;

Напомняте за постепенното развитие на индивидуалността на детето и неговия потенциал, поради което не се сравнява с другите деца;

Очертаване на перспективата на детското развитие, необходимостта от развиваща програма и предложението за такава, с оглед създаване на условия за ефективна среда за по-нататъшното детско развитие.

При запознаване с резултатите учителят трябва да подходи обективно, професионално, етично и толерантно към родителя. (Приложение №3)

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Приложението може да бъде попълнено по същата матрица в която са отразени резултатите на детето в дневника.

Например:

Образователни и направления	Постижения на детето
Български език и литература.	Х. се справя <i>самостоятелно</i> със задачи от ядро.....; <i>с</i> <i>насочващи</i> въпроси, когато трябва да <i>с помощ от</i> <i>учителя</i> при.....
Математика	Х. се справя <i>самостоятелно</i> със задачи от ядро.....; <i>с</i> <i>насочващи</i> въпроси, когато трябва да <i>с помощ от</i> <i>учителя</i> при.....
Околен свят	Х. се справя <i>самостоятелно</i> със задачи от ядро.....; <i>с</i> <i>насочващи</i> въпроси, когато трябва да <i>с помощ от</i> <i>учителя</i> при.....
Изобразително изкуство.	Х. се справя <i>самостоятелно</i> със задачи от ядро.....; <i>с</i> <i>насочващи</i> въпроси, когато трябва да <i>с помощ от</i> <i>учителя</i> при.....
Музика	Х. се справя <i>самостоятелно</i> със задачи от ядро.....; <i>с</i> <i>насочващи</i> въпроси, когато трябва да <i>с помощ от</i> <i>учителя</i> при.....
Конструиране и технологии	Х. се справя <i>самостоятелно</i> със задачи от ядро.....; <i>с</i> <i>насочващи</i> въпроси, когато

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

	трябва дас помощ от учителя при.....
Физическа култура	Х. се справя <i>самостоятелно</i> със задачи от ядро.....; с <i>насочващи</i> въпроси, когато трябва дас помощ от учителя при.....
Следващи стъпки за развитие на детето в детската градина и у дома.	Необходима е подкрепа на родителите за развитие на Наложителна е консултация с логопед или друг специалист.....

Организация на проследяването

Проследяване на резултатите от предучилищното образование се провежда в началото (втората и третата учебна седмица) и края на учебната година (14 дни).

Методи и форми за проследяване на резултатите от предучилищното образование

Наблюдение

Основният метод за проследяване на постиженията на децата е включеното наблюдение. То е процес от целенасочено наблюдение на детското поведение в различни ситуации, в различни режимни моменти, в различни среди, по време на ежедневните занимания в продължение на цялата учебна година.

Наблюдението е един от многото начини за събиране на информация относно функционирането на децата като цяло. Най-ефективно и информативно е наблюдението на детето в неговата естествената среда, която включва – неговият дом и детската група в които всяко дете се развива. Тази среда предоставя на детето широки възможности за ежедневна изява и проява на различните му знания, способности, начини на поведение, както и на неговите затруднения.

Детската градина е „сцената”, на която децата играят и проявяват своите чувства, емоционални реакции, двигателни и езикови способности, творческа дейност, отношението към другите деца в групата и по този начин изразяват своите типични черти от характера си.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Наблюдението на детето в естествената му среда има много предимства за него: детето се намира в позната и защитена среда, в която е адаптирано и привикнало да се занимава с ежедневни дейности. Чувства се свободно, сигурно и значимо в резултат на което може да разкрие (пред наблюдаващия, своите силни страни, знания и умения, наред с ограниченията си и затрудненията си. Събраната информация от наблюденията служи за основа при тълкуването на резултатите от развитието и извеждането на съответни изводи и насоки следващия възрастов период.

Цели на наблюдението:

С помощта на информацията, получена чрез наблюдението детската учителка постига следните цели:

Опознава индивидуално развитие на децата чрез установяване на техните характерни възрастови и индивидуални особености: нужди, способности, обноси, ограничения и затруднения.

Планира индивидуална програма за развитие на детето през учебната година, която е насочена към детския потенциал и затруднения.

Проследява настъпилите промени при децата през учебната годината.

Периодично уведомява родителите за функционирането на детето в детската градина.

Видове наблюдения:

Детският учител участва в дейността на детето на различни нива – от ниво на *не-участник* в наблюдението, до *пряк участник* в него.

Наблюдение, в което учителят не участва.

Задачата при този вид наблюдение е учителят само и единствено да *наблюдава и проучва* автентичността на детето в обичайните естествени условия и действия в детската група, без да се включва в разговор с него или да се намесва по някакъв начин в ситуацията/играта/общуването, който би могъл да повлияе върху неговото поведение.

Силни страни на наблюдението: спомага за деликатно регистриране на спонтанното и автентично поведение на детето и взаимодействията му с околната и социална среда, без то да усеща, че е център на наблюдение и помощ от учителя, която може да доведе до по-високи резултати

Слаба страна на наблюдението е субективизма на учителя по време на наблюдението. Наблюдение, в което учителят е участник (включено наблюдение). Задача при този вид наблюдение е учителят – наблюдател да участва в дейностите на детето. Например: даване на разяснения; задаване на насочващи въпроси; използване езика на тялото; подготвяне на обстановката за извършване на дадена дейност; съучастник в играта на детето; поощряване на другите деца да се сближат с наблюдаваното дете и др.

2. Познавателна задача

Задачите, които са използвани за установяване на резултатите по седемте образователни направления през учебната година са два вида:

Задачите със структуриран отговор, които се използват за проследяване на възприемането на *знанията*, тяхното *разбиране* и *приложението* им. Смята се, че този вид задачи имат по-висока степен на обективност, което от своя страна допринася за надеждността на измерването на резултатите от развитието.

Задачи със свободен отговор се използват при установяване на **изпълнителски умения** – пеене, свирене, рисуване, моделиране, конструиране – при които се проследява тяхното изпълнение и анализира крайният резултат, който във всички случаи ще бъде уникален за всяко дете.

3. Продукти от дейността на децата

По време на цялостния престой на детето в детската градина, чрез активното му участие в различни видове дейности, то създава различни по характер продукти (фантастични разкази, игри, рисунки, апликации, конструктивни и хартиени модели, пластилинови фигури и форми, и др.). Част от тези произведения могат да се съхраняват в хартиен вариант – в Портфолиото на детето, други – да бъдат документираны чрез видео и снимки и поставени в портфолиото (*Приложение 1*). Те имат изключителна стойност при проследяване на резултатите от образователния процес, документирайки развитието, креативността и успеваемостта на детето.

4. Социометрични методи

Всяка детска група има свой специфичен облик, който е повлиян от взаимоотношенията между децата вътре в групата и от подходите на детските учители. Социометрията описва и анализира социалните взаимоотношения и структура в групи с помощта на социограма или социоматрица.

При определени случаи, според учителите, този метод успешно може да се използва.

Форми за проследяване на постиженията.

Портфолио

В хода на предучилищното образование постиженията на детето се отразяват в детско портфолио, което е своеобразен запис на детското развитие от първа възрастова група и продължава до края на подготвителна група.

Дефиниране: От латински буквалния превод на „*Порт-фолио – portfolio*” – означава „носещ листа хартия”; подразбира се печатните текстове лист, който се сгъва само два пъти или кола на книга

Портфолио – буквално означава “запис”. Когато става въпрос за детско портфолио, имаме предвид “запис” на етапите от процеса на адаптиране, игра и учене, както и

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

постиженията по различните образователни направления. Портфолиото онагледява етапите през които преминава детето, прави ги “видими” и помага на детския учител да направи съответни изводи и препоръки относно по-нататъшното личностно развитие на детето, и по този начин може да подпомогне и родителя.

За разлика от другите методи за оценяване, които дават информация за моментното състояние, портфолиото отразява развитието на детето, като процес. За да се постигне този ефект, материалите включени в портфолиото трябва да бъдат събирани по време на целия престой на детето в детската градина.

Цел: Хронологично и автентично проследяване на резултатите от социализацията, възпитанието и обучението на детето в детската градина.

Принципи: При създаване на портфолиото учителят съблюдава следните:

Личностен и индивидуален подход

Автентичност

Хронологичност

Активност

Интерактивност и комуникация

Прозрачност

Креативност и успеваемост

Основни **характеристики** на детското портфолио:

Да се анализират, обобщят и систематизират резултатите от дейностите на детето.

Да се оценят обективно детските постижения.

Да се уважи и стимулира неповторимостта у всяко дете.

Да се планира по-нататъшната програма за личностното развитие на детето.

Видове: Според носителят на информация портфолиото може да бъде: хартиено или електронно портфолио.

Съдържание: В портфолиото се включва всичко, което показва *хронологично* уникалността и индивидуалността в развитието на детето; резултати от постиженията по седемте образователни направления: български език и литература, математика, околна среда, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура.

Портфолиото е набор от подбрани и подредени материали, снимки (на предмети, продукти от различните дейности – моделиране, конструиране, игри и т.н.); резултати от дидактични задачи; участие в тържества (снимки и дискове); протоколи от наблюдение; чек листове, които отразяват постигнатите конкретни резултати в развитието и обучението. В детското портфолио се поставят грамоти и отличия, получени от участия в състезания и конкурси. Информацията и материалите се подреждат в следните три раздела на портфолиото:

Първи раздел: Обща информация за детето

Представянето на детето, включва следната примерна информация:

Календарна възраст на която детето постъпва в детската градина. Семейството и семейна среда.

Особености при адаптация към нови условия; Как е преминал процесът на адаптиране към детската

градина и живота в групата.

Особености, напредък и затруднения в областите: здравното, физическото и двигателно развитие;

социално, емоционално, познавателно, езиково и комуникативно развитие. Особености, успехи и затруднения при учене, игри и активности.

Изявени интереси и способности.

Приятели, занимания и игри и др.

Дейности и интереси извън детската градина.

Как ще опишете индивидуалността на детето.

Ако учителят не разполага с информация, не е необходимо да я описва. Описанието е автентичен разказ на детето, в който е включено само това, което учителят е регистрирал чрез обективни научни методи.

Втори раздел: Резултатите от постиженията на детето в процеса на социализация, възпитание и обучение на детето в детската градина.

Трети раздел: Обобщение за готовността на детето за училище. Препоръки за насърчаване и мотивиране на детето за дейности стимулиращи личностното, емоционално и социално развитие. Представянето на всички материали е хронологично, от първа до подготвителна група за училище.

Към всеки раздел може да има приложение в което да се добавят: материали, доказателства отзиви и оценки (от музикален ръководител; ръководители на допълнителните дейности, провеждани в детската градина/училището, колеги от други групи), грамоти и отличия и др.

Всички събрани материали в портфолиото трябва да бъдат датирани и подписани от учителите в групата.

Външно оформяне на портфолиото: В индивидуална папка се поставя съдържанието на портфолиото. Всеки раздел на портфолиото се поставя в отделен пластмасов джоб или плик – в който се събират съответните материали. За по-красиво оформление, всеки раздел – може да бъде в различен цвят. По този начин по-лесно ще се откриват отделните раздели. В трета и четвърта подготвителни групи е желателно детето да участва във външното оформление на своето портфолио. Може да нарисува или направи колаж на тема: „Автопортрета”, „Моята група”, „Моето семейство”, „любимите ми герои” и т.н.

Изискванията към учителя при събиране и създаване на детското портфолио:

Да прояви обективност при събиране и рецензиране на материалите в портфолиото. Да включва всичко, което смята, че е полезно и необходимо за детето, за да уважи неговата личност, достойнство.

Да открива промяната и динамиката в развитието на детето чрез получените резултати.

Да открива потенциала на детето.

Да разпознава затрудненията на детето.

Да насърчава детето и родителите в процеса на промяна на детското развитие.

И така, чрез портфолиото се документира процесът на развитие и учене, различните нива през които преминава детето, както и постиженията в различните образователни направления. Портфолиото онагледява тези нива, прави ги “видими” и помага да се направят изводи и препоръки относно по-нататъшното личностно развитие на детето.

В края на предучилищното образование портфолиото се предава на родителите. С оглед индивидуалните особености в развитието и постижения на детето в предучилищна възраст, които са отразени в неговото портфолио – е желателно родителят да запознае началния учител с портфолиото на детето си. По този начин се осигурява приемственост и продължаващо взаимодействие между родителите и новата образователна институция – училището. А по отношение на детето – да се намали тревожността и стреса при предстоящата му адаптация в новата училищна среда.

Установяване на готовност на детето за училище.

Готовността на детето за училище да се отчита по пет показателя: физическо, познавателно, езиково, социално и емоционално развитие на детето. За всеки показател се приписват критерии, за да може да бъде отчетен.

Отчитането на показателите за установяване на училищна готовност се извършва чрез двете форми – портфолио и протоколи за наблюдение.

Установяването на училищна готовност се извършва 14-дневен срок преди края на учебното време. Резултати есе вписват в удостоверение издадено от детската градина.

Резултатите за родителя се оформят в самостоятелна бланка за информация за резултатите от предучилищното образование. вж. Приложение №4

Критерии	Показатели	Форма за отчитане
Физическо развитие	Очакваните резултати по образователно направление Физическа култура. Подвижни игри. Детски спорт.	Медицински картон Портфолио.

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

		Индивидуален протокол
Познавателно развитие	Очакваните резултати по образователни направления: Математика; Околен свят; конструиране и технологии.	Портфолио Индивидуален протокол
Езиково развитие	Очакваните резултати по образователно направление по Български език и литература. Игри. Самостоятелна дейност на детето.	Портфолио Индивидуален протокол
Социално развитие	Очакваните резултати по образователни направления: математика, околен свят, конструиране и технологии. Игри. Самостоятелна дейност на детето.	Портфолио Индивидуален протокол
Емоционално развитие	Очакваните резултати по образователни направления: музика, изобразително изкуство, околен свят. Игри. Самостоятелна дейност на детето.	Портфолио Индивидуален протокол

Наименование на детската градина

Наименование на групата

ПОРТФОЛИО

Град, Година

.....

Име и Фамилия

Информация за контакти:

телефон

e-mail

blog/web-страница

Период, за който са представени документите, материалите, отзивите и оценките:

от _____ 20__ г. до _____ 20__ г.

Име на учителите в групата:....., подписи

СЪДЪРЖАНИЕ

Първи раздел: Обща информация за детето

Представянето на детето включва следната примерна информация.

Календарна възраст, на която детето постъпва в детската градина. Семейството и семейна среда.

Особености при адаптация към нови условия; Как е преминал процесът на адаптиране към детската градина и живота в групата?

Особености, напредък и затруднения в областите: здравното, физическото и двигателно развитие; социално, емоционално, познавателно, езиково развитие.

Особености, успехи и затруднения при учене, игри и активности.

Изявени интереси и способности.

Приятели, занимания и игри и др.

Дейности и интереси извън детската градина.

Как ще опишете индивидуалността на детето.

Ако учителят не разполага с информация, не е необходимо да я описва. Описанието е автентичен разказ за историята на детето, който включва само и единствено тази информация, която учителят е наблюдавал и регистрирал.

Втори раздел: Резултатите от постиженията на детето в процеса на социализация, възпитание и обучение на детето в детската градина.

Трети раздел: Обобщение за готовността на детето за училище. Препоръки за насърчаване и мотивиране на детето за дейности стимулиращи личностното, емоционално и социално развитие.

Представянето на всички материали е хронологично, от първа до подготвителна група за училище.

Към всеки раздел може да има приложение, в което да се добавят: материали, доказателства отзиви и оценки (от музикален ръководител; ръководители на допълнителните дейности, провеждани в детската градина/училището, колеги от други групи), грамоти и отличия и др. Всички събрани материали в портфолиото трябва да бъдат датирани и подписани от учителите в групата и от съответните специалисти (музикален ръководител, и ръководител на трупата за допълнителни дейности, които са работили с детето).

Бележки на учителя:

Дата и подпис на учителя:

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Приложение №3 За родителя

ИНФОРМАЦИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

.....
/Име и фамилия на детето/

Учители в групата Родител/член на семейството
.....

Проследяването на постиженията на детето за периода: от20 ...г. до20... г.

Образователни направления	Постижения на детето	
	начало на учебната година	край на учебната година
Български език и литература		
Математика		
Околен свят		
Изобразително изкуство.		
Музика		
Конструиране и технологии		
Физическа култура		
Следващи стъпки в детската градина и у дома		

Коментар на родителя:
.....

Запознат с резултатите:

Подпис на учителя:

Подпис на родителя:

ДЕТСКА ГРАДИНА «ЩУРЧЕ»
5800 - гр. Плевен, ул. «Стоян Заимов» № 2,
e-mail: info-1500188@edu.mon.bg

Приложение №4 За родителя

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГОТОВНОСТТА НА ДЕТЕТО ЗА УЧИЛИЩЕ

.....
/Име и фамилия на детето/

Учители в групата

Родител/член на семейството

.....
Проследяването на постиженията на детето за периода: от20... г. до20... г.

Области на развитие	Мнение на учителите
Физическо развитие	Справя се самостоятелно Справя се с насочващи въпроси Справя се с помощ от учителя
Познавателно развитие	
Езиково развитие	
Социално развитие	
Емоционално развитие	
Следващи стъпки през летния период у дома за подкрепа на личностното развитие на бъдещия ученик	

Коментар на родителя:

.....
Запознат с резултатите:

Подпис на учителя:

Подпис на родителя: